

PRZEGLĄD MIERNICZY

MIESIĘCZNE CZASOPISMO NAUKOWE, ZAWODOWE I INFORMACYJNE
POŚWIĘCONE SPRAWOM MIERNICZYM
ORGAN STOWARZYSZEŃ MIERNICZYCH W POLSCE

Z OFICJALNYM DZIAŁEM STOWARZYSZENIA MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH R. P.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: WARSZAWA, WIELKA 5 m. 4 — TEL. 679-85. KONTO CZEKOWE w P. K. O. Nr. 4376
ADMINISTRACJA CZYNNA w DNI POWSZEDNIE od godz. 8-ej do 3-ej.

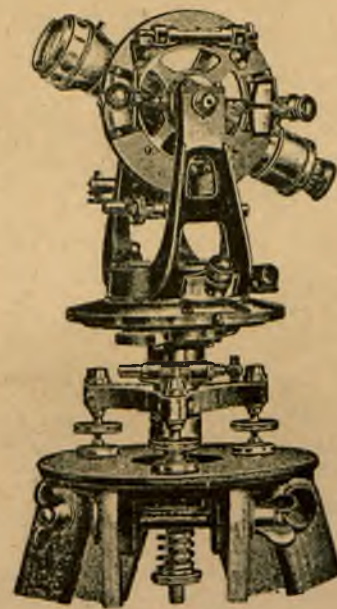
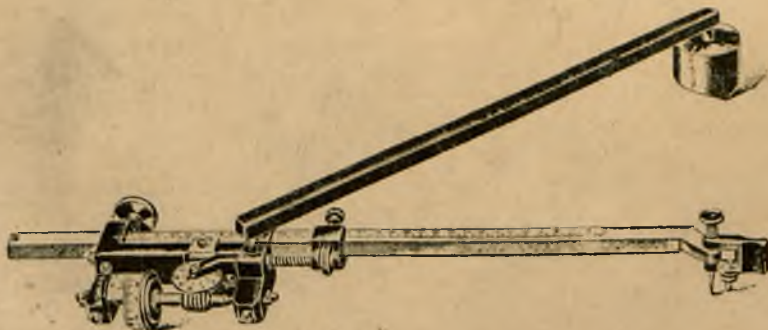
GEOTECH WYTWÓRNIA I SKŁAD NARZĘDZI MIERNICZYCH

Sp. z o.o. Warszawa, Wielka 5, Tel. 51-2-51

P O L E C A:

NARZĘDZIA MIERNICZE

PLANIMETRY, TAŚMY, ŁATY, PODZIAŁKI,
RULETKI, ŻALONY, WĘGIELNICE,
STATYWY (części) i t. p.

SPECJALNE DZIAŁY

GEOTECH
Sp. z o.o. Warszawa

PROSPEKTY I INFORMACJE W FIRMIE

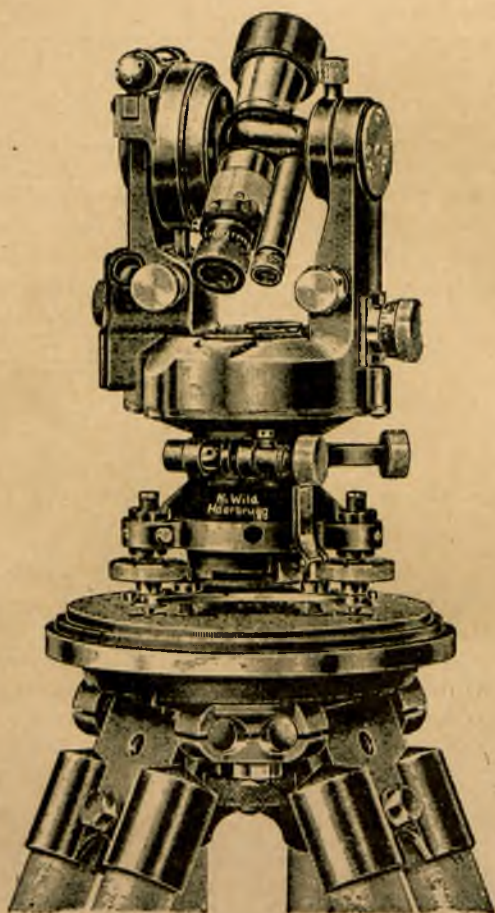
GEOTECH
Sp. z o.o. Warszawa

WYPOŻYCZALNIA NARZĘDZI
MIERNICZYCH
UŻYWANE NARZĘDZIA MIER-
NICZE (nabywanie – sprzedaż)
KOMISOWA SPRZEDAŻ

WILD TO

Najnowocześniejszy teodolit-busola

zwykły teodolit i teodolit-busola w jednym instrumencie

Pierwszorzędny instrument jednominutowy do tachymetrii, ciągów busolowych, tyczenia budowy dróg, budownictwa nadziemnego i podziemnego, melioracji, wyznaczania punktów dla fotogrametrii i t. p.

Najszybszy w pracy instrument dzięki jednoczesnemu odczytywaniu przeciwnych położań kół z automatycznym wyznaczeniem średniej wartości obu odczytów.

Teodolit-busola przystosowany jest do najtrudniejszych warunków pracy.

Dzięki małej wadze i niezwykle pomysłowemu szczelnemu opakowaniu można instrument przenosić wraz z opakowaniem na statywie.

Nowe modele teodolitu-busoli posiadają bębenek mikrometru z bezpośrednim podziałem jednominutowym.

Przystępna cena umożliwia każdemu nabycie tego instrumentu.

H. WILD S. A., Heerbrugg (Szwajcaria)

WYŁĄCZNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ

H. ROZEN, Warszawa, ul. Krucza Nr. 36, telefon 9.41-78

WILD
HEERBRUGG

PRZEGLĄD MIERNICZY

MIESIĘCZNE CZASOPISMO NAUKOWE, ZAWODOWE I INFORMACYJNE
POŚWIĘCONE SPRAWOM MIERNICZYM
ORGAN STOWARZYSZEŃ MIERNICZYCH W POLSCE
Z OFICJALNYM DZIAŁEM STOWARZYSZENIA MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH R. P.

T R E Ś Ć :

Prof. inż. L. Sopoćko. — Obliczanie punktów trygonometrycznych niższych rzędów (c. d.)

St. Smolski, kierownik Oddziału Pomiarów Rolnych. — Ważniejsze zagadnienia z techniki scalenia gospodarstw wiejskich.

Dr E. Stamm. — Józef Naroński zapomniany polski mierniczy XVII w.

Przegląd piśmiennictwa.

Wiadomości bieżące.

S O M M A I R E :

L. Sopoćko, prof. ing. — Calcul des points trigonométriques des ordres inférieurs (suite).

S. Smolski, directeur de la Section des Mesurages Agraires. — Problèmes importants de la technique du remembrement rural.

E. Stamm, dr — Joseph Naroński, un géomètre oublié du XVII s.

Bibliographie

Chronique professionnelle.

Prof. inż. L. SOPOĆKO

OBLICZANIE PUNKTÓW TRYGNOMETRYCZNYCH NIŻSZYCH RZĘDÓW.

(c. d.)

Zastosowanie opisanego sposobu wyrównywania do określenia izolowanych punktów triangulacyjnych wyższego rzędu polega na następującym postępowaniu.

Warunki kątowe, warunki figur i punktów stałych oddzielamy do pierwszej grupy i ponieważ ich równania normalne korelat posiadają stałe współczynniki, rozwiązanie ich w nieokreślonej postaci zawiera się w tablicach, za pomocą których posługując się wzorami (8) można obliczyć wartości korelat dla każdego poszczególnego wypadku, korzystając z odpowiednich dla danego wypadku wartości wolnych wyrazów (9).

Do drugiej grupy oddzielamy równania biegunowe z biegunem w określanym, izolowanym punkcie i o podstawach odpowiadających stałym trójkątom, na które może być podzielony wielokąt stały przekątnymi poprowadzonymi z jednego wierzchołka. Łatwo wnioskujemy, iż takich trójkątów będzie o 2 mniej, od liczby punktów stałych. Gdy liczbę trójkątów oznaczamy m , a liczbę punktów stałych — n , wtedy

$$m = n - 2 \quad (32)$$

Dla trzech stałych punktów równań biegunowych będzie jedno, dla czterech — dwa itd.

Po ułożeniu dla równań biegunowych normalnych korelat, korzystamy z ich współczynników związanych z korelatami pierwszej grupy równań wa-

runkowych i na podstawie wzorów (19) obliczamy wiążące korelaty $\rho_{w. m}$. Następnie, mając wartości korelat pierwszej grupy i wartości wiążących współrzędnych, obliczamy z wzorów (26), (26*), (27) współczynniki i wolne wyrazy zredukowanych równań normalnych korelat, wskutek czego układ równań (25) staje się określony.

Rozwiązując ten układ jednym ze sposobów najbardziej odpowiednich dla danego wypadku, obliczymy wartości korelat (14) drugiej grupy równań warunkowych.

Po podstawieniu tych wartości do wzorów (29), obliczamy zmiany dla znalezionych z (8) wartości korelat pierwszej grupy, a za ich pomocą ze związków (31) — zmienione wartości korelat grupy pierwszej.

Na tym uważamy za skończone zagadnienie wyrównywania punktów izolowanych. Pozostaje odnalezienie na podstawie korelat poprawek kierunków oraz określenie elementów jednego z trójkątów, którego wierzchołkiem jest szukany punkt. Dla kontroli obliczamy zwykle dwa takie sąsiednie trójkąty. Mając odległość od szukanego punktu do dwu punktów stałych i orientację kierunku z tych punktów na szukany obliczamy dwukrotnie współrzędne szukanego punktu w przyjętym układzie współrzędnych.

Tablice współczynników nieokreślonego rozwiązania ułożone są dla wypadków dwu, trzech, 4, 5 i 6 punktów stałych.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Warszawa

Pl. Jedności Robotniczej 1

844

TABELA I.

	1	2	3	4	5	6
	w_1	w_2	w_3	w_4		s
$k_1 =$	-56667	-50000	-43333	+ 53333	+ 46667	-50000
$k_2 =$		-70000	-50000	+ 60000	+ 60000	-50000
$k_3 =$			-56667	+ 46667	+ 53333	-50000
$k_4 =$				-1,06667	- 53333	0
$k_5 =$					-1,06667	0

Tabela I odpowiada wypadkowi trzech punktów stałych i położeniu izolowanego punktu wewnątrz trójkąta stałego, jak na rys. 2. W tym wypadku będą trzy warunki figur, I-y jak na rys. 2, dla Δ -a ATB , II-i — dla Δ -a BTC i III-i dla Δ -a CTA i dwa warunki kątów stałych, IV-y dla kąta ABC i V-y — dla kąta BCA .

Numerując spostrzeżone kierunki, jak to oznaczono na rys. 2, umieszczamy pięć warunków kątowych w tabeli II-ej.

TABELA II.

N N poprawek kierun- ków	Równania warunkowe				
	I 1	II 2	III 3	IV 4	V 5
(1)...	-1
(2)...	+1	.	-1	.	.
(3)	+1	.	.
(4)...	.	-1	.	-1	.
(5)...	-1	+1	.	.	.
(6) ..	+1	.	.	+1	.
(7)...	.	.	-1	.	-1
(8)...	.	-1	+1	.	.
(9)...	.	+1	.	.	+1
(10)...	-1	.	+1	.	.
(11)...	+1	-1	.	.	.
(12)...	.	+1	-1	.	.
	w_1	w_2	w_3	w_4	w_5

Tym równaniom warunkowym odpowiada następujący układ równań warunkowych korelat o stałych współczynnikach:

$$\begin{aligned}
 6k_1 - 2k_2 - 2k_3 + k_4 + w_1 &= 0, \\
 -2k_1 + 6k_2 - 2k_3 + k_4 + k_5 + w_2 &= 0, \\
 -2k_1 - 2k_2 + 6k_3 + k_5 + w_3 &= 0, \\
 + k_1 + k_2 + 2k_4 + w_4 &= 0, \\
 . + k_2 + k_3 + 2k_5 + w_5 &= 0.
 \end{aligned} \quad (33)$$

Nieokreślone rozwiązanie tego układu doprowadza do układu równań:

$$\begin{aligned}
 k_1 &= -0,56667 w_1 - 0,50000 w_2 - 0,43333 w_3 + \\
 &\quad + 0,53333 w_4 + 0,46667 w_5, \\
 k_2 &= -0,50000 w_1 - 0,70000 w_2 - 0,50000 w_3 + \\
 &\quad + 0,60000 w_4 + 0,60000 w_5, \\
 k_3 &= -0,43333 w_1 - 0,50000 w_2 - 0,56667 w_3 + \\
 &\quad + 0,46667 w_4 + 0,53333 w_5, \\
 k_4 &= +0,53333 w_1 + 0,60000 w_2 + 0,46667 w_3 - \\
 &\quad - 1,06667 w_4 - 0,53333 w_5, \\
 k_5 &= +0,46667 w_1 + 0,60000 w_2 + 0,53333 w_3 - \\
 &\quad - 0,53333 w_4 - 1,06667 w_5.
 \end{aligned} \quad (34)$$

w którym podkreślono drugostopniowe współczynniki nieokreślonego rozwiązania. Współczynniki wolnych wyrazów obliczono do piątego znaku, oddzielając przecinkiem całości od części dziesiętnej; również dla odciążenia wypisuje się zwykle tylko współczynniki z prawej strony drugostopniowych współczynników położone.

Ażeby odpisać prawidłowo z takiej skróconej tabeli nieokreślone rozwiązanie dowolnej korelaty, np. czwartej k_4 , brakującą część współczynników wyciągamy ze słupka przy w_1 . W tym słupku pierwszy współczynnik, stojący w wierszu k_1 — jest współczynnikiem przy w_1 ; znajdujący się w wierszu k_2 — jest identyczny ze współczynnikiem przy w_2 itd.

Pozostałe współczynniki, po drugostopniowym, znajdują się w odpowiednim wierszu w prawej części tabeli. W ten sposób dla k_4 z tabeli I znajdujemy:

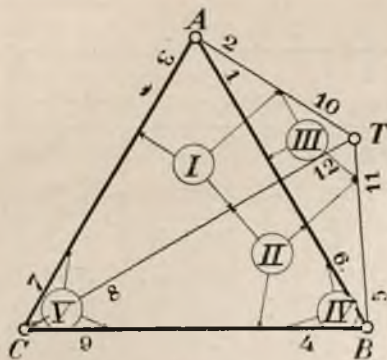
$$\begin{aligned}
 k_4 &= +0,53333 w_1 + 0,60000 w_2 + 0,46667 w_3 - \\
 &\quad - 1,06667 w_4 - 0,53333 w_5,
 \end{aligned} \quad (35)$$

co odpowiada tożsamościowo k_4 w układzie równań (34). W szóstym słupku tabeli I znajdują się sumy współczynników każdego nieokreślonego rozwiązania. Tak np., dla k_4 mamy:

$$\begin{aligned}
 +0,53333 + 0,60000 + 0,46667 - 1,06667 - \\
 - 0,53333 = 0.
 \end{aligned} \quad (36)$$

Wartości sum współczynników wykorzystywane są dla kontroli rachunku iloczynów, jak to znajdziemy w poniżej przytoczonych przykładach.

Gdy szukany izolowany punkt znajduje się wewnątrz trójkąta stałego, jak na rys. 4, to przy zachowaniu tej samej numeracji kierunków i warunków figur, jak dla rys. 2 (kierunki AT i BT oznaczamy 2 i 5, warunek Δ -a ATB — I) wówczas współczynniki warunku tego Δ -a, który pozostał na zewnątrz trójkąta stałego, w naszym wypadku warunku I-go, zmieniają swe znaki.

Rys. 4.

W związku z tym zmieniają swe znaki współczynniki nieokreślonego rozwiązania dla korelaty, która odpowiada warunkowi figury (w naszym wypadku korelata k_1) wyjąwszy współczynniki kwadratowe, zawsze ujemne. W ten sposób dla układu stałego Δ -a ABC i punktu T , jak na rys. 4, mamy:

$$k_1 = -0,56667 \omega_1 + 0,50000 \omega_2 + 0,43333 \omega_3 - 0,53333 \omega_4 - 0,46667 \omega_5 \quad (37)$$

W związku ze zmianą znaków współczynników zmieniają się wartości sum w kolumnie 6.

Ponieważ przy oznaczaniu punktów stałych nie wysunęliśmy żadnych warunków specjalnych, więc możemy zawsze oznaczyć przez A i B takie punkty stałe, aby zewnątrz położonym trójkątem był Δ ATB . Pamiętając o tym, dla wypadku zewnętrznego w stosunku do Δ -a ABC położenia punktu T , współczynniki nieokreślonego rozwiązania otrzymujemy z tabeli III.

TABELA III.

	1	2	3	4	5	6
	ω_1	ω_2	ω_3	ω_4	ω_5	s
$k_1 =$	-56667	+50000	+43333	- 53333	- 46667	+1,30000
$k_2 =$		-70000	-50000	+ 60000	+ 50000	+ 50000
$k_3 =$			-56667	+ 46667	+ 53333	+ 36666
$k_4 =$				-1,06667	- 53333	- 46666
$k_5 =$					-1,06667	- 93334

Tabela IV jest ułożona dla wypadku 4 stałych punktów i położenia szukanego punktu wewnątrz Δ -a ACD , a więc w prawo od przekątnej AC (rys. 3). Dzięki wielkim odległościom między punktami I i II rzędu, położenie izolowanego punktu zewnątrz czworokąta $ABCD$ może się zdarzać w wyjątkowych wypadkach. Nie rozpatrując takiego wypadku zaznaczymy jedynie, że tablica IV ma zastosowanie i dla takich wyjątkowych wypadków, z tą tylko różnicą, że współczynniki dla jednej z korelat, z wyjątkiem drugostopniowych, zmieniają swe znaki. Dla której mianowicie korelaty to nastąpi, łatwo ustalimy po po-

równaniu znaków współczynników w równaniach figur warunkowych dla wypadku normalnego (rys. 3) ze znakami w układzie równań figur warunkowych przy zewnętrznym położeniu punktu.

Ponieważ w czworoboku stałych punktów $ABCD$ możemy obrać za początkowy punkt A dowolny koniec przekątnej AC , obieramy ten właśnie, aby szukany punkt znajdował się w prawo od AC . Tak np., gdyby punkt znalazł się w Δ -cie ABC , to wystarczy przesunąć punkt początkowy z A do C i naodwrot (dzięki czemu punkt D przejdzie na miejsce punktu B), aby punkt T znalazł się, jak tego wymaga korzystanie z tabeli IV, w Δ -cie ACD . Kolejność numeracji spostrzeżonych kierunków i równań warunkowych, odpowiadającej numeracji korelat w tabeli IV, wskazana jest na rys. 3.

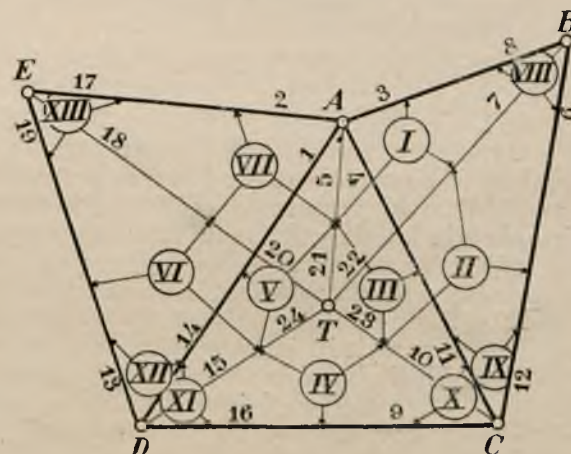
Normalne równania korelat pierwszej grupy przy tej numeracji napisane zostaną, jak następuje:

$$\begin{aligned} 6k_1 - 2k_2 + 2k_3 & \quad - 2k_5 + k_6 & \quad \dots & \quad + \omega_1 = 0, \\ -2k_1 + 6k_2 + 2k_3 - 2k_4 & \quad + k_6 + k_7 & \quad \dots & \quad + \omega_2 = 0, \\ +2k_1 + 2k_2 + 6k_3 - 2k_4 - 2k_5 - k_6 + k_7 & \quad \dots & \quad \dots & \quad + \omega_3 = 0, \\ \dots & \quad -2k_2 - 2k_3 + 6k_4 - 2k_5 & \quad \dots & \quad + k_8 + k_9 + \omega_4 = 0, \\ -2k_1 & \quad - 2k_3 - 2k_4 + 6k_5 & \quad \dots & \quad + k_9 + \omega_5 = 0, \\ k_1 + k_2 & \quad \dots & \quad + 2k_6 & \quad \dots & \quad + \omega_6 = 0, \\ \dots & \quad + k_2 - k_3 & \quad \dots & \quad + 2k_7 - k_8 & \quad + \omega_7 = 0, \\ \dots & \quad \dots & \quad + k_4 + k_5 & \quad - k_7 + 2k_8 & \quad + \omega_8 = 0, \\ \dots & \quad \dots & \quad + k_4 + k_5 & \quad \dots & \quad 2k_9 + \omega_9 = 0. \end{aligned} \quad (38)$$

Rozwiązanie tego układu równań normalnych w nieokreślonej postaci doprowadza do tabeli IV współczynników tego rozwiązania.

Układ tej tabeli jest analogiczny do układu tabel I i II, to samo dotyczy używania tabel.

Przy 5 stałych punktach liczba równań warunkowych wzrasta do 13. Za początkowy punkt A zawsze obieramy ten z punktów stałych, z którego idą przekątne do pozostałych punktów stałych (rys. 5).

Rys. 5.

TABELA IV.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	w_1	w_2	w_3	w_4	w_5	w_6	w_7	w_8	w_9	s
$k_1 =$	-70197	-66749	+29803	-33251	-29803	+ 68473	+ 65517	+ 34483	+ 31527	+ 29803
$k_2 =$		-93645	+33251	-46355	-33251	+ 80197	+ 88966	+ 51034	+ 39803	+ 53251
$k_3 =$			-70197	-33251	-29803	- 31527	- 34483	+ 34483	+ 31527	- 70197
$k_4 =$				-93645	-66749	+ 39803	+ 51034	+ 88966	+ 80197	- 13251
$k_5 =$					-70197	+ 31527	+ 34483	+ 65517	+ 68473	+ 29803
$k_6 =$						-1,24335	- 77241	- 42759	- 35665	- 91527
$k_7 =$							-1,54483	- 85517	- 42759	-1,54483
$k_8 =$								-1,54483	- 77241	- 85517
$k_9 =$									-1,24335	- 28473

Kolejność punktów stałych idzie za wskazówką zegara; numeracja kierunków i równań warunkowych wskazana jest na rysunku. Tabela V współczynników nieokreślonego rozwiązania wyliczona jest dla tej numeracji kierunków i warunków także dla położenia szukanego punktu T wewnątrz Δ - a ADC .

stając z tabeli VI, należy zmienić znaki współczynników, z wyjątkiem kwadratowego, w wyrazie korelaty k_3 ; gdy punkt T znajduje się w Δ - cie ADE , zmieniają się, jak powyżej, znaki współczynników przy korelacie k_5 , wreszcie przy położeniu punktu T w Δ - cie AEN zmieniają się znaki współczynników,

TABELA V.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	w_1	w_2	w_3	w_4	w_5	w_6	w_7	w_8	w_9	w_{10}	w_{11}	w_{12}	w_{13}	s
$k_1 =$	-77190	- 75076	+22810	- 50000	-22810	- 24924	-22810	+ 76133	+ 74320	+ 50755	+ 49245	+ 25680	+ 23867	+ 50000
$k_2 =$		-1,05347	+24924	- 70000	-24924	- 34653	-24924	+ 90211	+1,01873	+ 73474	+ 66526	+ 38127	+ 29789	+ 90000
$k_3 =$			-77190	- 50000	-22810	- 24924	-22810	- 23867	- 25680	+ 50755	+ 49245	+ 25680	+ 23867	- 50000
$k_4 =$				-1,41429	-50000	- 70000	-50000	+ 60000	+ 77143	+1,34286	+1,34286	+ 77143	+ 60000	+ 61429
$k_5 =$					-77190	+ 24924	+22810	+ 23867	+ 25680	+ 49245	+ 50755	- 25680	- 23867	- 50000
$k_6 =$						-1,05347	-75076	+ 29789	+ 38127	+ 66526	+ 73474	+1,01873	+ 90211	+ 90000
$k_7 =$							-77190	+ 23867	+ 25680	+ 49245	+ 50755	+ 74320	+ 76133	+ 50000
$k_8 =$								-1,33172	- 88097	- 62115	- 57885	- 31903	- 26828	-1,20000
$k_9 =$									-1,68856	-1,10160	- 72697	- 42572	- 31903	-1,97142
$k_{10} =$										-1,97600	-1,28114	- 72697	- 57885	-1,54285
$k_{11} =$											-1,97600	-1,10160	- 62115	-1,54285
$k_{12} =$												-1,68856	- 88097	-1,97142
$k_{13} =$													-1,33172	-1,20000

Gdy punkt T znajduje się wewnątrz Δ - a ABC , wtedy przy korzystaniu z tabeli V (warunek zasadniczy: zachować numerację równań warunkowych) należy zmienić znaki współczynników nieokreślonego rozwiązania dla korelaty k_3 . Znak przy drugopotęgowym współczynniku zostaje bez zmiany. Gdy punkt T znajduje się wewnątrz Δ - a ADE , wówczas zmianie podlegają znaki współczynników, z wyjątkiem drugopotęgowego, w wyrażeniu korelaty k_5 . Przy sześciu punktach stałych liczba równań kątowych wzrasta do 17. Tabela VI odpowiada kolejności punktów stałych, numeracji warunków kątowych i położeniu punktu T , jak to wskazano na rys. 1.

Przy położeniu punktu T w Δ - cie ABC , korzy-

z wyjątkiem kwadratowych, w wyrazach korelat k_5 i k_9 .

Rozpatrzmy na dwu przykładach liczbowych zastosowanie opisanego sposobu wyrównywania kierunków izolowanego punktu II rzędu.

Do tabeli VII wprowadzono dane z obserwacji izolowanego punktu II rzędu T i wyrównywania 5 punktów stałych I rzędu: $ABCDE$. Ułożenie punktów, numeracja kierunków i warunków kątowych wskazane są na rys. 5.

W pierwszej kolumnie tabeli VII znajdują się oznaczenia stacji i kierunków oraz ich numeracja. W drugiej kolumnie znajdują się wyniki spostrzeżeń, wyrównane na stanowiskach i zredukowane do począt-

TABELA VI.

	w_1	w_2	w_3	w_4	w_5	w_6	w_7	w_8	w_9	w_{10}	w_{11}	w_{12}	w_{13}	w_{14}	w_{15}	w_{16}	w_{17}	s
$k_1 =$	-81493	80061	+18507	60020	-18507	39980	19939	-18507	-18507	+80777	+79550	+60532	+59509	+40491	+39468	+20450	+19223	+81493
$k_2 =$		-1,12331	+19939	84110	-19939	55890	27669	-19939	96196	+1,09571	+1,09571	86871	+81350	+58650	+53129	+30429	+28804	+1,40061
$k_3 =$			-81493	60020	-18507	39980	19939	-18507	-19223	20450	60532	60532	59509	40491	39468	20450	19223	-18507
$k_4 =$			-39980	-1,12916	-39980	-1,12916	55890	-39980	72065	92711	+1,61338	+1,61338	+1,61338	+1,61338	+1,07233	+61572	+47935	+1,62876
$k_5 =$			-81493	39980	+19939	84110	19939	+18507	19223	20450	61572	39468	40491	40491	39468	20450	19223	-81493
$k_6 =$			-1,69942	-1,69942	-60020	-60020	-60020	-60020	47935	61572	+1,07233	+1,07233	+1,07233	+1,07233	+1,64259	+92711	+72065	+2,42836
$k_7 =$				-1,12331	-80061	-80061	-80061	-80061	30429	30429	30429	53129	58650	81350	86871	+1,09571	96196	+1,79939
$k_8 =$					-81493	-81493	-81493	-81493	19223	20450	20450	39468	40491	40491	59509	60532	80777	+1,18507
$k_9 =$									19223	19223	19223	39468	40491	40491	59509	60532	80777	18507
$k_{10} =$									-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,60777
$k_{11} =$									-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-2,53837
$k_{12} =$									-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,49105
$k_{13} =$									-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,55322	-2,88480
$k_{14} =$									-2,29202	-2,29202	-2,29202	-2,29202	-2,29202	-2,29202	-2,29202	-2,29202	-2,29202	-3,43348
$k_{15} =$									-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-2,23360	-3,28041
$k_{16} =$									-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-1,77435	-2,94737
$k_{17} =$									-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,38487	-1,99223

TABELA VII.

Numeracja stanowisk i kierunków	Sposzczone kierunki			Kierunki stałe			lg boków stałych
	0	'	"	0	'	"	
1	2			3			4
I... A...							
D... 1...	0	0	0,000	0	0	0,000	4.734 50709
E... 2...	47	27	1,456	47	27	0,215	4.691 80166
B... 3...	213	11	16,861	213	11	18,782	4.519 61832
C... 4...	302	58	49,117	302	58	47,439	4.732 68472
T... 5...	321	26	2,304				
sa...		3	9,738				
II... B...							
C... 6...	96	44	10,908	96	44	11,803	4 801 10663
T... 7...	118	52	52,352				
A... 8...	155	24	38,509	155	24	42,771	4.519 61832
sb...		1	41,769				
III... C...							
D... 9...	144	03	35,006	144	03	36,022	4.713 42963
T... 10...	179	14	42,832				
A... 11...	205	46	20,024	205	46	19,574	4.732 68472
B... 12...	237	18	25,224	237	18	24,484	4.801 10663
sc...		23	3,086				
IV... D...							
E... 13...	207	12	56,010	207	12	56,422	4.622 00318
A... 14...	267	06	47,643	267	06	47,305	4 734 50709
T... 15...	304	47	03,106				
C... 15...	328	22	56,076	328	22	57,428	4.713 42963
sd...		29	42,835				
V... E...							
A... 17...	209	50	22,162	209	50	19,026	4 691 80166
T... 18...	245	52	44,587				
D... 19...	282	29	34,240	282	29	32,068	4.622 00318
se...		12	40,989				
VI... T...							
A... 20...	0	0	0,000				
B... 21...	57	56	43,083				
C... 22...	93	10	14,726				
D... 23...	192	57	51,082				
E... 24...	314	10	52,156				
st...		15	41,047				

kowego kierunku. Początkowy kierunek nie jest wpisany na wszystkich stanowiskach, a mianowicie tam, gdzie nie uczestniczy on w określeniu punktu T.

W trzeciej kolumnie wpisuje się kierunki wyrównane przy obliczaniu sieci I rzędu i sprowadzone do początkowego kierunku. Wreszcie w czwartej kolumnie znajdują się logarytmy wszystkich boków stałych, wzięte z wyrównanej sieci I rzędu. Są to lg boków łączące stanowisko z obserwowanym punktem, tak np.

$$\lg AB = 4.519 61832 \quad (39)$$

Przy tym warunku logarytm każdego boku został wpisany do tabeli VII dwukrotnie.

Wyrównywanie kierunków w tabeli VII zostało wykonane w dwu wariantach. W I-ym punkt T obliczymy w związku tylko z trzema punktami stałymi A, D, C — jest to najprostszy wypadek. W drugim — wykorzystamy wszystkie dokonane spostrzeżenia, a więc obliczymy punkt T w związku z 5 punktami stałymi.

(d. n.)

ST. SMOLSKI, Kierownik Oddziału Pomiarów
Rolnych Wołyńskiego Urzędu Wojewódzkiego

WAŻNIEJSZE ZAGADNIENIA Z DZIEDZINY TECHNIKI SCALENIA GOSPODARSTW WIEJSKICH.

WSTĘP.

Nim przejdę do szczegółowego omówienia dwu zasadniczych zagadnień, jakie wybrałem na temat mego referatu, a mianowicie:

1) ustalenie granic obszaru scalenia i

2) projekt scalenia,

pragnę na tym miejscu stwierdzić, że akcja scaleniowa jest obecnie czynnością nader skomplikowaną.

Do współdziałania w tej akcji powołane zostały władze administracji ogólnej, wojskowe, szkolne, leśne, drogowe, wodne, skarbowe, samorząd terytorialny, samorząd gospodarczy.

Ze scaleniem gruntów wiąże się podział wspólnot, zniesienie służebności, upelnorolnienie, zamiana gruntów, wyprostowanie granic, melioracje rolne, zaopatrzenie w wodę, scalanie lasów z szacunkiem drzewostanów, zabudowa osiedli, regulacja hipotek i inne.

Łączą się tu zagadnienia gospodarcze, prawne, techniczne, społeczne, kulturalne itp.

Projektodawca musi wysłuchać i przyjąć do wiadomości cały szereg opinii, zapotrzebowań, życzeń, żądań, musi wziąć pod uwagę cały szereg okoliczności; wszystko to musi zestawić, skoordynować i rozwiązać w projekcie scalenia ku istotnemu zadowoleniu wszystkich.

Ponadto scalenie gruntów danego obiektu powinno się odbyć w możliwie najkrótszym czasie i z możliwie najmniejszym nakładem środków finansowych, przy jednoczesnym osiągnięciu maksymalnych wyników pod względem jakościowym.

W tych warunkach od mierniczego prowadzącego scalenie wymaga się dużej sprawności duchowej, moralnej i fizycznej, szerokiej wiedzy fachowej i poświęcenia.

Jakież stanowisko prawne zajmuje mierniczy przysięgły w akcji scaleniowej i jaka jest jego rola faktyczna w tej akcji?

Na pytanie pierwsze znajdujemy odpowiedź w piśmie okólnym M. R. i R. R. z dnia 10.IV.1936 r. Nr. ScR/0/176, które mówi co następuje:

„Powierzenie wykonania czynności mierniczego przy scalaniu konkretnego obszaru osobie, która nie pozostaje na służbie państwowej w stosunku publiczno - prawnym lub prywatno - prawnym, wynikającym z umowy o pracę, wymaga uskutecznienia dwóch aktów o różnym znaczeniu prawnym:

1) prywatno - prawnego aktu umowy — z mierniczym przysięgłym o świadczenia usług w zakresie postępowania scaleniowego i

2) publiczno - prawnego aktu delegacji na podstawie art. 23 ustawy o scalaniu gruntów.

W świetle powołanej wyżej ustawy i wydanych na

jej podstawie przepisów wykonawczych usługi, jakie ma świadczyć mierniczy w wykonaniu zawieranej z nim umowy, polegać będą na czynnościach prawnych z zakresu prawnopublicznego, spełnianych w imieniu władz ziemskich.

Co do roli faktycznej mierniczego przysięgłego w akcji scaleniowej, to pragnę stwierdzić, że rola jego w tej akcji jest dominująca.

Niezaprzeczalnym faktem jest, że, zgodnie ze zdrowym założeniem ustawowym i dotychczasową praktyką, ośrodkiem pracy scaleniowej, jej najistotniejszym twórcą jest mierniczy prowadzący scalenie; jego zalety umysłowe i moralne, jego wiedza fachowa i ambicja pracy niemal, że w 100% stanowią o wynikach scalenia.

Ewolucyjny rozwój akcji scaleniowej pozwala spodziewać się raczej nie zmniejszenia, lecz zwiększenia roli mierniczego: na mierniczego stopniowo przechodzą nie tylko już istniejące funkcje i zadania, ale i nowe, które w sposób organiczny narastają w miarę pogłębienia akcji scaleniowej. Jest to bieg rzeczy naturalny, któremu przeciwdziałanie byłoby organizacyjnie trudne, a co najważniejsze i niecelowe.

Z drugiej strony, jak wiadomo, scalenie gruntów jest czynnością bardzo złożoną, od swoich wykonawców wymaga obszernej wiedzy teoretycznej i praktycznej z różnych dziedzin życia i nauki i sami mierniczy oraz komisarze ziemscy, aczkolwiek z przeznaczenia są omnibusami obowiązków i wiadomości, siłą rzeczy, nie są w stanie podolać wszystkim zadaniom, toteż do współpracy z nimi muszą być powołani i są powoływani specjaliści z różnych dziedzin, jak: prawnicy, rolnicy, melioratorzy, leśnicy, drogowcy itd.

W tych warunkach musi powstać jakaś organizacja pracy, podział obowiązków i odpowiedzialności. Dla dobra sprawy ktoś jeden winien ponosić odpowiedzialność za wynik pracy, ktoś jeden musi wysłuchać i przyjąć do wiadomości cały szereg opinii, życzeń, żądań, wziąć pod uwagę cały szereg okoliczności — wszystko to zestawić, skoordynować i rozwiązać w projekcie ku istotnemu zadowoleniu wszystkich. Tym kimś może być i jest tylko mierniczy.

I znowu widzimy, jak dominująca jest rola mierniczego, jak duża odpowiedzialność go obarcza, jak obszerną wiedzę, takt i zdolność współpracy musi on osiągnąć, by stać na wysokości zadania.

Stąd wniosek, że wszelkie dyspozycje na obszarze scalenia i ze scaleniem związane muszą iść przez mierniczego lub w porozumieniu z nim i po wysłuchaniu jego opinii, a przynajmniej winny być we właściwym czasie podane mu do wiadomości. Tak też jest w praktyce.

Z mierniczym i komisarzem ziemskim nad rozwiązaniem zagadnień, związanych ze scaleniem współpracują: kierownicy referatów melioracyjnych i per-

*) Referat wygłoszony na VI Zjeździe Delegatów Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. w Poznaniu.

sonel melioracyjny, komisarze ochrony lasów, kierownicy zarządów drogowych, delegaci izby rolniczej, leśnicy i inni, jako fachowcy, każdy w swoim zakresie. Wykonywane przez nich specjalne prace winny być koordynowane z postępowaniem akcji scaleniowej danego obszaru scalenia i w miarę możliwości zharmonizowane z celami i zadaniami scaleniowymi, a w każdym bądź razie nie powinny hamować normalnego biegu scalenia.

USTALENIE GRANIC OBSZARU SCALENIA.

Ustalenie granic w postępowaniu scaleniowym jest czynnością bardzo ważną, gdyż wadliwe ustalenie granic może spowodować konieczność obalenia wszystkich dotychczas wykonanych czynności scaleniowych.

Ustalenie granic ma na celu zupełnie ściśle co do granic techniczne i prawne wyodrębnienie gruntów obszaru scalenia objętego wykonanym orzeczeniem o wdrożeniu postępowania scaleniowego (art. 17) — z otaczających gruntów do tego obszaru nie wchodzących.

Ponieważ granica scalanego obszaru jest zazwyczaj jednocześnie granicą poszczególnych posiadłości gruntowych przyległych z obu stron do tej granicy, ustalenie zatem granic obszaru scalenia jest równoznaczne z ustaleniem granic tych posiadłości.

Formalnemu ustaleniu granic — ze spisaniem protokołu ustalenia granic (według przyjętego wzoru) — podlegają tylko zewnętrzne granice objętych obszarem scalenia jednostek administracyjnych (miejscowości), natomiast wewnętrzne granice tychże jednostek (miejscowości) oraz granice gruntów poszczególnych nomenklatur prawnych formalnemu odgraniczeniu nie podlegają, a są mierzone i wykazywane w dowodach pomiarowych w sposób analogiczny do pomiaru i wykazywania działek starego stanu posiadania.

Postępowanie takie znajduje swe uzasadnienie prawne w fakcie, że wewnętrzne granice jednostek administracyjnych, względnie nomenklatur prawnych, są jednocześnie granicami działek starego stanu posiadania, stronami zaś w tym przypadku są właściciele, względnie posiadacze tych działek, tj. uczestnicy scalenia, a więc związane z tymi granicami interesy stron bronione są w trybie ustalania i zatwierdzania starego stanu posiadania (art. 28 p. i, art. 30 i art. 31).

Nie można tego powiedzieć o gruntach przyległych do zewnętrznych granic obszaru scalenia i tym obszarem nie objętych: właściciele tych gruntów, jako nie uczestnicy scalenia, nie mogą bronić swych praw w trybie ustawy scaleniowej, dla uczestników scalenia przewidzianym.

P o d s t a w a p r a w n a .

Podstawę prawną do ustalenia granic stanowią następujące przepisy: art. 28 cz. 1 p. a, § 44 pp. 1 i 2 oraz ustawa z dn. 9 marca 1934 r. o ustaleniu granic nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego z terminem wejścia w życie z dniem 1 kwietnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 199).

Ustawa z dn. 9 marca 1934 r. jest w 100% ramową i do czasu ukazania się przewidzianych w niej

przepisów wykonawczych (art. 6) powstają duże trudności proceduralne z wprowadzeniem jej w życie. Wobec tego jednak, że brak przepisów wykonawczych, jak wyjaśnił Najwyższy Trybunał Administracyjny (L. rej. 355/37), nie ma wpływu na ważność działania ustawy, stwierdzić należy, że ustawa z dn. 9 marca 1934 r. nas obowiązuje.

W dalszych wzmiankach naszkicuję próbę wprowadzenia tej ustawy w życie, posługując się przy tym przepisami ustawy scaleniowej oraz rozporządzeniem Prezydenta z dn. 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), zmienionym rozporządzeniem z dn. 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976), oraz ustawą z dn. 11 stycznia 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 16).

Skutki prawne ustalenia granic przy przebudowie ustroju rolnego ujmuję art. 2 ustawy z dn. 9 marca 1934 r., a mianowicie:

„Art. 2. Prawomocne orzeczenia właściwych władz wydawane w wyniku przebudowy ustroju rolnego, a dotyczące nieruchomości ziemskich, których granice zewnętrzne zostały ustalone w toku tej przebudowy, mają co do ustalenia tych granic moc wyroków sądowych. Postanowienie to stosuje się również do spraw zakończonych przed wejściem w życie ustawy niniejszej, jeżeli przed wejściem w życie ustawy niniejszej nie został wszczęty spór sądowy o ustalenie granic.“.

Przepis ten, regulując stan prawny zewnętrznych granic nieruchomości ziemskich w sprawach dotyczących przebudowy ustroju rolnego, zarówno w chwili wejścia w życie tego przepisu niezakończonych, jak i zakończonych, w tym ostatnim przypadku, jeżeli przed wejściem w życie nie został wszczęty spór sądowy o ustalenie granic, ma bardzo duże znaczenie formalne i praktyczne nie tylko w postępowaniu scaleniowym, lecz pośrednio i przy regulacji tak zagmatwanego u nas stanu prawnego własności i posiadania, i to na odcinku najwięcej drażliwym, jakim z natury rzeczy jest odcinek nieuregulowanych granic własności.

Art. 3 ustawy z dn. 9 marca 1934 r. uprawnia mierzniczego do spisania pomiędzy stronami ugody w przypadkach, w których co do granic toczy się spór sądowy, przy czym ugoda taka ma moc ugody sądowej, zaś art. 4 i 5 mówią o granicach spornych, przy czym uprawniają władze dokonywające przebudowy ustroju rolnego do wszczęcia w stosunku do gruntów spornych postępowania sądowego celem ustalenia granic.

Następnie art. 6 upoważnia Ministrów: Rolnictwa i Reform Rolnych, Sprawiedliwości oraz Spraw Wewnętrznych do określenia: 1) szczegółowych zasad postępowania przy ustalaniu granic, 2) typu znaków granicznych oraz sposobu ochrony tych znaków.

Niewydanie wyszczególnionych przepisów wykonawczych zmusza nas do posługiwania się właściwie surogatami przepisów, w gruncie rzeczy nie dających należytego oparcia naszym tak rozległym pracom nad przebudową ustroju rolnego, między innymi — do posługiwania się rozporządzeniem b. M. R. R. z dnia 2 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 551), rozumie się o tyle, o ile rozporządzenie to nie jest sprzeczne z odpowiednimi przepisami ustawy scaleniowej,

rozporządzeniem Prezydenta z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (*Dz. U. R. P.* Nr. 26, poz. 199) i omawianą ustawą z dn. 9 marca 1934 r.

Jeśli trudna jest do uregulowania kwestia rozstrzygnięcia sporów granicznych na drodze postępowania sądowego (art. 4 i 5 ustawy z dn. 9 marca 1934 r.), to wszystkie inne kwestie związane z ustaleniem granic, nie mniej ważne, a nawet może bardziej ważne, mogłyby być z łatwością i z pożytkiem dla sprawy uregulowane w przepisach wykonawczych. Nawet i przy regulowaniu ustalenia granic spornych można ominąć trudności, np. przez ustalenie 2-ch trybów postępowania:

1) trybu dotychczasowego polegającego na wyłączeniu od scalenia gruntów, co do których powstał przy ustalaniu granic spór graniczny, i

2) trybu wynikającego z uprawnień ustawowych władzy do wszczęcia postępowania sądowego (art. 4 i 5).

Ustalenie w przepisach wykonawczych wyszczególnionych 2-ch trybów postępowania nie byłoby, uważam, sprzeczne z ustawą scaleniową, albowiem art. 4 ustawy z dn. 9 marca 1934 r. powiada, że władze „uprawnione są do wszczęcia postępowania sądowego”; nie wynika z tego, ani też z następnych artykułów, by władze obowiązane były z tych uprawnień bezwzględnie korzystać.

Wyłączeniu od scalenia w myśl powyższego uległyby skrawki gruntów spornych, według uznania władz nie mające większego wpływu na wynik akcji scaleniowej, natomiast w praktyce scaleniowej mogą zająć przypadki zakwestionowania przez strony przy ustalaniu granic takich przestrzeni, których wyłączenie od scalenia pomniejszyłoby w znacznym stopniu wyniki scalenia, a wówczas uprawnienia władzy (art. 4) do wszczęcia postępowania sądowego celem rozstrzygnięcia sporu i skorzystanie z tego uprawnienia byłoby bardzo celowe: w większości bowiem przypadków strony, po zgłoszeniu sporu granicznego przy ustalaniu granic, zazwyczaj nie kierując sprawy na drogę sądową, a wyłączone od scalenia grunty sporne pozostają pod względem prawnym i gospodarczym nieuregulowane i po scaleniu.

K o m p e t e n c j e m i e r n i c z e g o .

Czynność ustalenia granic obszaru scalenia leży całkowicie w kompetencji mierniczego prowadzącego scalenie. Wynika to z art. 9 ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o mierniczych przysięgłych (*Dz. U. R. P.* 1928 r. Nr. 46, poz. 454) w połączeniu zarówno z art. 28 cz. 1 p. a, § 44 p. 2, jak i z cz. (2) art. 1 ww. ustawy z dn. 9 marca 1934 r. (*Dz. U. R. P.* Nr. 26, poz. 199), tak:

a) w myśl art. 9 ustawy o mierniczych przysięgłych mierniczowie przysięgli mają wyłączne prawo na obszarze całego Państwa do wykonywania, z zastosowaniem się do ustaw i rozporządzeń, następujących prac mierniczych, o ile wykonanie tych prac nie należy do władz państwowych: d) oznaczania i regulowania granic na wezwanie osób cywilnych lub władz rządowych;

b) w myśl art. 28 p. a ustawy scaleniowej przeprowadzający scalenie mierniczy „ustala po wysłuchaniu opinii rady uczestników scalenia oraz wezwanych

przez siebie przedstawicieli właścicieli gruntów przyległych granice obszaru scaleniowego, o czym sporządza protokół”;

c) zaś p. 2 § 44 opiewa: „2) Wzywaniu stron zainteresowanych i sporządzanie przy ustalaniu granic protokołów oraz spisywanie aktów ugodzenia się należy do mierniczego prowadzącego prace scaleniowe”;

d) następnie cz. (2) art. 1 ww. ustawy z dn. 9 marca 1934 r. brzmi: „(2) Czynności związane z ustaleniem granic wykonywają mierniczowie prowadzący prace pomiarowe przy przebudowie ustroju rolnego”.

Dominująca rola mierniczego wynika również z art. 3 tejże ustawy z dn. 9 marca 1934 r., który postanawia: „W przypadkach, w których co do granic toczy się spór sądowy, mierniczy uprawniony jest do spisywania pomiędzy stronami ugody, która ma moc ugody sądowej.”

Ten ostatni przepis nadający spisanej przez mierniczego ugodzie moc ugody sądowej, podnosi znacznie powagę zawodu mierniczego przysięgłego, nakłada jednocześnie na ten zawód wysokie wymogi natury fachowej i moralnej, co powinni sobie dokładnie uświadomić wszyscy mierniczowie.

Nie potrzebują chyba podkreślać, że czynność ustalenia granic należy do czynności, jakie mierniczy przysięgły powinien wykonywać osobiście.

S t r o n y .

Stronami interesowanymi przy ustalaniu granic są właściciele, względnie posiadacze gruntów, których granice stanowią jednocześnie granicę scalanego obszaru. Będą to właściciele, względnie posiadacze gruntów przyległych, tj. przylegających z obydwu stron ustalonej granicy obszaru scalenia, a więc zarówno gruntów położonych na obszarze scalenia, jak i położonych w bezpośredniej z nimi styczności na zewnątrz obszaru scalenia.

Jak wyjaśnione zostało w okólniku M. R. i R. R. z dn. 22 lutego 1936 r. Nr. ScR.0/57 (*Dz. Urz. M. R. i R. R.* Nr. 4, str. 158), przepis zawarty w art. 28 cz. 1 p. a, że mierniczy ustala po wysłuchaniu opinii rady uczestników scalenia oraz wezwanych przez siebie przedstawicieli właścicieli gruntów przyległych granice obszaru scaleniowego, rozumieć należy w tym sensie, że z a g r u n t y p r z y l e g ł e u w a ż a s i ę położone w bezpośredniej styczności z granicą z obydwu jej stron.

Mogą to być grunty indywidualnego stanu posiadania lub stanowić wspólnotę, albo współwłasność, mogą być to grunty osób fizycznych lub prawnych: spółek, samorządów, instytucji, Skarbu Państwa, bądź mogą one stanowić użyteczność publiczną itp.

W e z w a n i a i d o r e c z e n i a .

Do ustalenia granic nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego mierniczy prowadzący prace pomiarowe ma bezwzględny obowiązek wezwania stron zainteresowanych za pomocą wezwań według ustalonego wzoru, sporządzonych w 2-ch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przeznaczony jest dla strony, a drugi — zwrotny.

Wezwanie podpisuje mierniczy prowadzący prace pomiarowe.

T r e ś ć w e z w a n i a .

Wezwanie w myśl art. 22 cz. 3 rozporządzenia z dn. 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym zawierać powinno:

- 1) nazwisko i imię mierniczego wzywającego oraz jego adres;
- 2) nazwisko, imię i adres wezwanego;
- 3) dzień, godzinę i miejsce stawiennictwa wezwanego lub pełnomocnika;
- 4) w jakiej sprawie i w jakim charakterze go się wzywa;
- 5) uwagę, że wezwany może stawić się osobiście lub też może przysłać zamiast siebie pełnomocnika;
- 6) skutki prawne niestawiennictwa.

Na odwrotnej stronie wezwań dla stron należałoby umieścić następujące przepisy:

1) wyciąg z ustawy z dn. 9 marca 1934 r. o ustaleniu granic nieruchomości ziemskich przy przebudowie ustroju rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 199), a mianowicie — część (2) art. 1, zdanie 1-sze art. 2, kończące się wyrazami: „...moc wyroków sądowych“, i art. 3;

2) wyciąg z Kodeksu Karnego (Dz. U. R. P. 1932 r. Nr. 60, poz. 57) — art. 190 § 1;

3) uwagę o treści:

„Właściciele gruntów przyległych winni stawić się w oznaczonym terminie ze wszystkimi dokumentami, jakie mogą być potrzebne przy ustaleniu granic ich gruntów. Niestawienie się stron nie wstrzymuje czynności mierniczego związanych z ustaleniem granic.

W imieniu właściciela gruntu przy ustaleniu granic może występować zastępca mający specjalne pełnomocnictwo“.

Na odwrotnej stronie egzemplarza zwrótnego należy umieścić nadruk przeznaczony dla doręczenia wezwań zbiorowych według wzoru:

„Wezwanie niniejsze zostało publicznie ogłoszone zainteresowanym właścicielom i posiadaczom gruntów gromady (wsi, rozparcelowanego majątku itp.) w dniu 19 . . r., zgodnie z postanowieniami art. 51 ustawy z dnia 31 lipca 1923 r. o scalaniu gruntów (Dz. U. R. P. 1927 r. Nr. 92, poz. 833), w sposób odpowiadający miejscowym zwyczajom, a mianowicie przez oraz pouczono zainteresowanych o skutkach niestawiennictwa.

(M. P.) :
(podpis wójta, burmistrza)

Wezwaniom do urzędów i instytucji należy nadać formę pisma (patrz niżej), w którym jednak wyszczególnić należy wszystko to, co i na wezwaniu.

W wezwaniach należy ściśle określać nie tylko termin stawiennictwa, lecz i miejsce tego stawiennictwa oraz odcinek przeznaczonej do ustalenia granicy, a szczególnie przestrzegać tego należy, gdy chodzi o władze rządowe lub samorządowe, a to w celu umożliwienia władzom zaopatrzenia delegowanych odpowiednio upoważnionych przedstawicieli we wszelkie dokumenty, jakie mogą być potrzebne przy ustalaniu granic.

Miejscem stawiennictwa zasadniczo winno być miejsce dokonywania czynności ustalania granic, o ile jednak ściśle ustalenie miejsca dokonywania czynno-

ści byłoby niemożliwe lub niepożądane, np. z powodu obawy dezorientacji interesowanych, to jako miejsce stawiennictwa można wyznaczyć kancelarię mierniczego, siedzibę sołtysa pobliskiej wsi itp. ściśle określone miejsce, jako punkt zbiórki, skąd mierniczy, po odpowiednim pouczeniu stron, uda się na miejsce czynności.

Co do ustalania granic z przyległymi gruntami Kolei Państwowych, to Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych pismem z dn. 7 marca 1938 r. Nr. ScR.0/767 zaleciło poza zwykłą treścią wezwania wskazywać dokładnie:

1) nazwę linii kolejowej i ewentualnie jej bieżący kilometr na początku i końcu odcinka rozgraniczanego;

2) nazwy najbliższych stacyj kolejowych, między którymi znajduje się odcinek linii podlegający rozgraniczeniu;

3) w przypadku niemożności podania kilometrażu, wskazanego pod 1), — przybliżoną długość odcinka podlegającego rozgraniczeniu;

4) dokładne miejsce i czas spotkania stron.

W e z w a n i a i n d y w i d u a l n e
i z b i o r o w e .

W zależności od charakteru własności gruntów przyległych wezwanie wystawia się i doręcza bądź indywidualnie, tj. każdemu interesowanemu oddzielnie, wymieniając go na wezwaniu z imienia i nazwiska, bądź zbiorowo, tj. grupie osób interesowanych (bez wymienienia ich na wezwaniu z imienia i nazwiska), związanych ze sobą wspólnotą administracyjną, gospodarczą lub prawną itp. — będzie to wezwanie zbiorowe.

W zasadzie strona winna być wzywana indywidualnie i tylko w tych przypadkach, kiedy wystosowanie wezwań indywidualnych byłoby zbyt uciążliwe, lub nawet niewykonalne, należy stosować wezwania zbiorowe.

Wezwanie indywidualne winno być z reguły wystosowane do:

- a) władz państwowych i samorządowych;
- b) organów, urzędów i instytucji reprezentujących własność osób prawnych;
- c) właścicieli dóbr ziemskich (folwarków, majątków) oraz właścicieli gruntów przyległych mniejszej własności, o ile grunty tych właścicieli w ten lub inny sposób są wyodrębnione ze zbiorowości wiejskiej (miejskiej), tak: grunty pojedynczej kolonii, grunty osadnika itp.

Wezwanie indywidualne miałyby, np., brzmienie: „Mierniczy (przysięgły) NN wzywa p. (imię i nazwisko), właściciela majątku (nazwa), zamieszkałego w gminie pow. , aby stawił się itd...“

lub:

„Mierniczy NN dn. 19 . . r.
Nr.

W sprawie: ustalenia granic.

Do

Dyrekcji Lasów Państwowych

w

Niniejszym proszę o delegowanie odpowiednio upoważnionego przedstawiciela celem wzięcia

udziału w charakterze interesowanego przy ustaleniu granic gruntów obszaru scalenia (wyszczególnić miejscowości), gminy, pow. z gruntami lasów państwowych.

Czynności powyższe będą rozpoczęte w dniu . . . 19 . . . r. o godz. od punktu narożnego 3-ch granic: Nadleśnictwa Państwowego, wsi i majątku

Miejsce stawiennictwa: w terminie rozpoczęcia czynności — wspomniany punkt, przed tym zaś terminem — kancelaria mierniczego we wsi

Przy tym nadmieniam się, że przedstawiciel powinien ze sobą mieć wszelkie dokumenty, jakie mogą być potrzebne przy ustaleniu granic, oraz uprasza się o możliwie niezwłoczne nadesłanie mi zwrotnego egzemplarza niniejszego wezwania z poświadczeniem odbioru.

Adres zwrotny:
Mierniczy

O ile zechcielibyśmy wystosować do urzędu lub instytucji wezwanie zwykłe, to należałoby przesłać je przy piśmie przewodnim, słowo zaś „wzywa“ zastąpić słowem „prosi“; wówczas początek wezwania byłby następujący: „Mierniczy NN prosi o delegowanie odpowiednio upoważnionego przedstawiciela itd...“.

Wezwania zbiorowe winny być z reguły wystosowywane do: drobnych właścicieli gruntów przyległych, szczególnie o ile grunty te położone są w szachownicy, a nawet i wtedy, kiedy grunty przyległe są scalone lub powstały z parcelacji i kiedy mimo to wystosowywanie indywidualnych wezwań jest zbyt uciążliwe czy to z uwagi na dużą ilość właścicieli gruntów przyległych, czy też z uwagi na trudność ustalenia ich imion i nazwisk oraz miejsca ich zamieszkania i grożącego stąd niebezpieczeństwa pominięcia kogokolwiek z nich.

Wystosowanie wezwania zbiorowego do pewnej grupy właścicieli, jako zespołu, nie wyklucza możliwości wystosowania wezwania indywidualnego do poszczególnych członków tego zespołu, a nawet w pewnych przypadkach takie podwójne wzywanie może się okazać nie tylko celowym, lecz i nieuniknionym.

Wezwaniem zbiorowym wzywać należy właścicieli, względnie posiadaczy, gruntów przyległych według przynależności tych gruntów do tej lub innej jednostki administracyjnej (miejscowości), wskazanym jest również wezwać jednocześnie i sołtysa tej jednostki, jako reprezentanta gromady na zewnątrz i zarządzającego majątkiem i dobrem gromadzkim (art. 20 cz. (7) ustawy samorządowej — Dz. U. R. P. 1933 r. Nr. 35, poz. 294).

A więc, wezwanie zbiorowe, np., miałoby brzmienie:

„Mierniczy (przysięgły) NN wzywa sołtysa i wszystkich właścicieli lub posiadaczy gruntów przyległych wsi w gminie, pow. położonej, aby stawili się itd.“.

lub:

„Mierniczy (przysięgły) NN wzywa sołtysa i wszystkich właścicieli lub posiadaczy gruntów przyległych rozparcelowanego byłego majątku, stanowiącego gromadę w gminie, pow. położonego, aby stawili się itd.“:

lub:

„Mierniczy (przysięgły) NN wzywa sołtysa i wszystkich właścicieli lub posiadaczy gruntów przyległych, nabytych przez Towarzystwo pod nazwą „“, wchodzących w skład gromady, w gminie, pow. położonej, aby stawili się itd.“.

Jeśli chodzi o grunty położone na obszarze scalenia, to do ustalenia granic tych gruntów należy w stosunku do każdej włączonej do obszaru scalenia jednostki administracyjnej — i to niezależnie od tego, czy grunty te scalane są z pomiarem lub bez pomiaru starego stanu posiadania, czy grunty te są pochodzenia uwłaszczeniowego lub jakiegokolwiek innego, wzywać sołtysa i właścicieli, względnie posiadaczy, gruntów przyległych oraz radę uczestników scalenia, która w tym przypadku reprezentuje ogólne interesy uczestników scalenia, a w szczególności interesy majątkowe związane ze wspólnotami gruntowymi, ponadto zaś należy wzywać przedstawicieli przewidzianych w art. 19 cz. 1, a mianowicie: właścicieli dóbr ziemskich (obszaru dworskiego), władzę, pod zarządem której pozostają grunty państwowe, itp.; wystosowywanie wezwań i doręczenie ich w tym przypadku winno być dokonane na ogólnych zasadach.

Wzywanie sołtysa w charakterze reprezentanta gruntów indywidualnych należących do poszczególnych osób, lub nawet jako reprezentanta gruntów wspólnych należących do wszystkich członków gromady lub pewnej ich grupy, oraz wzywanie do reprezentowania gruntów indywidualnych pełnomocników gromady (grupy osób stanowiącej b. gromadę stanową), wybranych tą lub inną większością głosów na ogólnych zebraniach, — nie znajduje formalnego uzasadnienia w obecnie obowiązującym ustawodawstwie i to zarówno w stosunku do gruntów włościańskich, jak i innych należących do drobnych rolników: sołtys bowiem zarządza tylko majątkiem i dobrem gromadzkim, zaś tak wybrani pełnomocnicy reprezentują siebie i najwyżej tych indywidualnych właścicieli, którzy uchwalę o ich wyborze podpisali. Należy bowiem stwierdzić, że z chwilą wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta z dn. 14 października 1927 r. o uchyleniu odrębności stanowych (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 824) gromada stanowa, jako osobowość prawna, w stosunku do gruntów indywidualnego stanu posiadania przestała istnieć; uprawnienia jej tymczasowo zachowują się tylko, jak to widać z art. 2 tegoż rozporządzenia, w stosunku do gruntów i praw wspólnych dotychczas nie podzielonych i to do czasu dokonania podziału, jak pastwiska, wygony, służebności itp., toteż o ile chodzi o grunty wspólne b. gromady stanowej lub jej części, to reprezentują te grunty pełnomocnicy wybrani na ogólnym zebraniu uprawnionych do tych wspólnot oraz rada uczestników scalenia.

O ile przyległe grunty są własnością osób prawnych, wezwania do ustalenia granic kierować należy do organów, które z samego prawa są przedstawicielami praw majątkowych osoby prawnej, tak np.:

1) niewłaściwe jest kierowanie wezwania do proboszcza katolickiego, albowiem proboszcz nie jest z samego prawa przedstawicielem praw majątkowych danego kościoła i bez otrzymania od właściwego biskupa ordynariusza (Kurii Biskupiej lub Metropolitalnej)

upoważnienia nie może brać skutecznego udziału w ustaleniu granic, a właściwie jest kierowanie wezwań do Kurii Biskupiej lub Metropolitalnej;

2) niewłaściwe jest kierowanie wezwań do parafii katolickiej oraz określanie gruntów przyległych jako własności parafii katolickiej, parafia bowiem katolicka nie jest osobą prawną i nie posiada ustawowego przedstawicielstwa, osobą zaś prawną, w myśl can. 99 i 1495 § 2 prawa kanonicznego, które wyłącznie decyduje obecnie o tym, którym instytucjom kościelnym lub zakonnym przysługuje osobowość prawna, jest kościół tej parafii;

3) o ile chodzi o przyległe grunty cerkwi prawosławnej, to wezwania należy kierować do Konsystorza Prawosławnego, który jest uprawniony do występowania w obronie majątku nie tylko poszczególnych cerkwi, lecz i majątku klasztorów prawosławnych;

4) o ile chodzi o grunty państwowe lub przedsiębiorstw państwowych, to wezwania należy kierować do władzy, pod której zarządem pozostają grunty państwowe lub przedsiębiorstw państwowych, będą to: urzędy wojewódzkie, dyrekcje lasów państwowych, dyrekcje kolei państwowych itp., nie zaś starostwa, nadleśnictwa itp.;

5) o ile chodzi o grunty związków samorządowych, to grunty te reprezentują przewidziane organa tych związków;

6) o ile chodzi o ustalenie granic z wodą publiczną, to do ustalenia granic należy wzywać urzędy wojewódzkie — oddział wodno - melioracyjny zawsze i, ponadto, zarząd dróg wodnych, jeśli chodzi o wody spławne i żeglowne.

D o r ę c z a n i e w e z w a ń .

Wezwania indywidualne doręcza się zgodnie z art. art. od 23 do 29 rozporządzenia Prezydenta z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) w brzmieniu nadanym ustawą z dn. 11 stycznia 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 16).

Wezwania indywidualne praktyczne będzie doręczać przez sołtysów, względnie członków rady scaleniowej scalanej wsi, po odpowiednim pouczeniu ich o przepisowym trybie doręczenia.

Wezwania zbiorowe doręcza się za pośrednictwem władz gminnych na podstawie art. 51 ustawy scaleniowej oraz ustawy z dn. 11 stycznia 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 16).

Wezwania zbiorowe mierniczy przesyła odnośnym zarządom gminnym dla doręczenia stronom przy piśmie przewodnim, które winno zawierać pouczenie o trybie i terminie doręczenia oraz potrzebie nadesłania zwrotnych egzemplarzy mierniczemu możliwie niezwłocznie i najpóźniej przed terminem rozpoczęcia ustalenia granic.

Wójt gminy na zwrotnym egzemplarzu stwierdza doręczenie wezwania zbiorowego, w jakim celu na odwrotnej stronie tego wezwania winien być umieszczony nadruk według niżej podanego wzoru.

Wzór pisma przewodniego byłby następujący:
Mierniczy „ dn. 19 . . . , r.
.
Nr

Sprawa: ustalenie granic.

Adres zwrotny:

.

Do
Zarządu Gminnego

w

Przesyłam wezwań . . . w dwóch egzemplarzach do ustalenia granic obszaru scalenia i, na podstawie art. 51 ustawy scaleniowej z dn. 31 lipca 1923 r. o scaleniu gruntów (Dz. U. R. P. 1927 r. Nr. 92, poz. 833) oraz art. 1 ustawy z dnia 11 stycznia 1938 r. o doręczaniu pism urzędowych przez gminy (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 16), proszę Zarząd Gminny o doręczenie (ogłoszenie) ich zainteresowanym właścicielom i posiadaczom gruntów przyległych sposobem niżej wskazanym.

Stosownie do art. 51 ustawy z dn. 31 lipca 1923 r. o scalaniu gruntów (Dz. U. R. P. 1927 r. Nr. 92, poz. 833) wójt gminy obowiązany jest sam lub przez sołtysa, lub też przez organa do tego powołane, powyższe wezwania ogłosić zainteresowanym w sposób odpowiadający miejscowym zwyczajom, poczem jeden egzemplarz (zwrotny) wezwania zwrócić wysyłającemu z potwierdzeniem na nim dnia dokonania ogłoszenia treści jego oraz skutków niestawiennictwa.

Jednocześnie zaznacza się, że wezwania winno być doręczone (ogłoszone) przynajmniej na 7 dni przed terminem rozpoczęcia na gruncie prac związanych z ustaleniem granic, przy czym w myśl art. 51 powołanej ustawy scaleniowej trzeci dzień po dniu ogłoszenia jest pierwszym dniem biegu terminów.

Uprasza się o ściśle wykonanie powyższego, by uniknąć zwłoki w wykonywanych czynnościach scaleniowych oraz zbędnej korespondencji. Przy doręczaniu wezwań należy zwracać uwagę na terminowość doręczenia (przynajmniej na 7 dni przed terminem rozpoczęcia prac na gruncie, licząc trzeci dzień po dniu ogłoszenia za pierwszy dzień biegu terminów), zaś przy wypełnianiu dowodu ogłoszenia należy dokładnie oznaczyć dzień ogłoszenia oraz w jaki sposób wezwania zostało ogłoszone: czy przez podanie do wiadomości osobom interesowanym na ich zebraniu, czy przez odczytanie na ich zebraniu przez miejscowego sołtysa, czy też w inny sposób przyjęty w tej miejscowości.

Mierniczy przysięgły prowadzący scalenie
na zlecenie Urzędu Wojewódzkiego

.
(podpis)

Jeśli uprzytomnimy sobie, że właścicielami lub posiadaczami gruntów przyległych są przeważnie drobni rolnicy, w dodatku często posiadający swe grunty w szachownicy od kilku do kilkudziesięciu, a nawet kilkuset działek, to jasne nam będzie, w jak rozpaczliwej sytuacji znalazłby się mierniczy przy ustalaniu granic obszaru scalenia, gdyby nie zbawienny art. 51 ustawy scaleniowej, zezwalającej na doręczenie przez gminę wszelkich zawiadomień, wezwań, orzeczeń przez ich publiczne ogłoszenie w sposób odpowiadający miejscowym zwyczajom.

Zwrotne egzemplarze wezwań wraz z dowodem doręczenia i odnośną korespondencją dołącza się do protokołu ustalenia granic.

Terminy.

Co do obowiązujących terminów dla doręczenia wezwań, to będą nimi, z braku bardziej aktualnych przepisów, terminy wskazane w §§ 6 i 9 rozporządzenia b. M. R. R. z dnia 2 czerwca 1924 r. o ustalaniu i wznawianiu granic (Dz. U. R. P. Nr. 55, poz. 551), a to tym bardziej, że terminy w tym rozporządzeniu podane nie są sprzeczne z ustawą scaleniową i rozporządzeniem Prezydenta z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341) oraz ustawą z dn. 9 marca 1934 r. o ustalaniu granic (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 199).

Paragraf 6 tego rozporządzenia postanawia, że wezwania winny być doręczone osobom interesowanym „przynajmniej na 7 dni przed terminem rozpoczęcia na gruncie prac związanych z ustaleniem granic“, zaś — o ile chodzi o władze, do zarządu których należą grunty państwowe, oraz władze, w zarządzie których znajdują się drogi wodne, lądowe i publiczne, — to § 8 postanawia, że „zawiadomienia winny być wysyłane przynajmniej na 14 dni przed terminem rozpoczęcia prac na gruncie z takim wyrachowaniem, by odpowiednio władze przy uwzględnieniu odległości i warunków komunikacyjnych zdążyły wyznaczyć swych przedstawicieli, zaopatrzyć w należyte pełnomocnictwa i delegować ich na miejsce wyznaczone w wezwaniu.“

Jeśli przytoczone bezpośrednio wyżej przepisy §§ 6 i 8 uzupełnimy przepisem art. 51 p. 3 ustawy scaleniowej, w myśl którego trzeci dzień po dniu ogłoszenia (doręczenia) wezwania jest pierwszym dniem biegu terminów, to wyczerpiemy wszystkie przepisy o terminach doręczenia wezwań przy ustalaniu granic.

Terminy wezwań stron należy rozkładać tak w czasie, by żadna ze stron nie potrzebowała bez nieodownej ku temu konieczności wyczekiwać na wystąpienie do ustalenia odcinka granicy, w której jest zainteresowana.

Skutki niezachowania terminów.

Paragraf 11 cytowanego rozporządzenia z dn. 2 czerwca 1924 r. o ustalaniu i wznawianiu granic postanawia:

„Właściciele gruntów przyległych winni stawić się w oznaczonym terminie ze wszystkimi dokumentami, jakie mogą być potrzebne przy ustalaniu i wznawianiu granic.

Niestawienie się stron nie wstrzymuje czynności geometry związanych z ustaleniem i wznawianiem granic.“

Otóż, jeśli pragniemy, by czynności związane z ustaleniem granic dokonane pod nieobecność strony interesowanej, miały jakiegokolwiek dla strony nieobecnej skutki prawne, a nie pragnąc tego nie możemy, to winniśmy bezwzględnie przestrzegać warunku, by wezwania były doręczone należycie z zachowaniem terminów i przepisowego trybu doręczenia, a szczególnie jeśli chodzi o wezwania nazwane wyżej „zbiorowymi“.

Jeśli doręczenie zostało dokonane wadliwie, należy je powtórzyć i dokonać w sposób prawidłowy.

Od tej ogólnej zasady mogą być odstępstwa tylko przy wezwaniach indywidualnych pod warunkiem, że strona interesowana stawiła się do ustalenia granic i protokół podpisała lub chociaż przy ustalaniu granic obecna nie była, lecz niedwuznacznym oświadczeniem w oddzielnym piśmie lub do protokołu ustalenia granic oświadczyła, że ustalona granica od jej własności jest jej znana i zastrzeżeń przeciwko ustalonej granicy i spisaniem protokołowi nie zgłasza.

Nie może być mowy o takim kompromisowym ułatwieniu sprawy przy wezwaniach „zbiorowych“, gdyż w tym przypadku nie ma nigdy gwarancji, że wszyscy interesowani oświadczenie złożyli, ponieważ, praktycznie biorąc, trudno ustalić wszystkich właścicieli przyległych gruntów, np. położonych w szachownicy wsi.

Toteż dla nieprzewlekania ustalenia granic z powodu nienależytego doręczenia wezwań należy przede wszystkim wezwania wysyłać zawczasu, a poza tym w pismach przewodnich pouczać zarząd gminny o trybie doręczania wezwań i konieczności przestrzegania terminu doręczenia.

(d. n.)

Dr. E. STAMM

JÓZEF NAROŃSKI ZAPOMNIANY POLSKI MIERNICZY XVII w.

W w. XVII było miernictwo za granicą dobrze rozwinięte, tak teoretycznie, jak i praktycznie, dzięki *Frisiusowi* (jeszcze XVI w.), *Snelliusowi*, *Claviusowi*, *Prätoriusowi*, *Schwenterowi* i i. U nas mieliśmy w tych czasach teoretyków bardzo mało, a praktyków prawie wcale nie było. Z teoretyków znani są *Marcin Król z Zórawicy* i *S. Grzepski*, obaj z XVI w. Dzieła innych są zwykłymi kompilacjami z dzieł zagranicznych.

Pierwszym prawdziwym mierniczym, tak teoretykiem, jak i praktykiem, był *Naroński*. Nie wiadomo

niestety o nim prawie nic, bo dzieła jego nie zostały wydane. Zнали go tylko Niemcy, gdyż pracował u nich pod koniec życia w Prusach Wschodnich, przez szereg lat, od r. 1661 do 1675. Dopiero przed paru laty, gdy wrócił do nas III tom pism *Narońskiego* z Petersburga, zająłem się wszystkimi tomami (o 2 wiadziano, ale się nimi nie interesowano) i wydobyłem postać tego mierniczego i matematyka na światło dzienne. *Naroński* prócz miernictwa opracował arytmetykę, geometrię, trygonometrię (pierwszą po polsku) i perspektywę. Był to człowiek wykształcony,

obeznany z literaturą, a zarazem pierwszorzędny praktyk - mierniczy.

Urodził się *Naroński* z początkiem XVII w. kiedy nie wiadomo. Podpisywał się czasem *Józef Naronowicz Naroński*. Ok. r. 1640 zajmował się pomiarami majątków Zebrzydowskiego, miecznika koronnego. Znalazłem notatkę *Narońskiego* z tego roku z mapą Pliszczyna koło Lublina z adnotacją, że wykonano wtedy zdjęcie. Później był *Naroński* dłuższy czas u *Radziwiłłów* w służbie mierniczej. Wiadomo tylko, znowu z notatki, że w r. 1645 robił pomiary *Świadości*. Przy tej sposobności pisze też o innych pomiarach u *Radziwiłła*: „Tych *Świadości* stanęła delimitacja (jako y wszystkich majątności *XIM Radziwiłła*) w r. 1645“. Jest też w Archiwum Skarbowym w Warszawie inwentarz majątności *Taurogów J. Radziwiłła* (Nr. 659). „sprawowany spomiarą przezemnie *Josepha Narońskiego*, rewizora i geometry *X cia Jc. M.*, w roku 1655“. — Jak widzimy, był *Naroński* pracowitym mierniczym; mimo to potrafił jeszcze napisać 3 duże tomy swych dzieł.

Od r. 1661 był w Prusach Wschodnich w *Królewc*u, jak już wspomnieliśmy. Jego pomiary Prus stanowią podwalinę późniejszych map. Wykonał on na podstawie tych pomiarów kilkadziesiąt ładnie wykonanych map w skali 1 : 50000 i 1 : 100000. Są one obecnie w *Królewc*u. Stawiają *Narońskiego* w szeregu najznakomitszych kartografów polskich i obcych XVII w.

Ostatnie lata życia *Narońskiego* nie były wesołe. Stracił syna i popadł w nędzę, gdyż rząd pruski, z braku pieniędzy podobno, nie wypłacał mu pensji ani diet. W roku 1675 zalegał ze sumą około 7590 M. Pieniądzy nie wypłacono. Pisze więc do elektora (po niemiecku), by go zwolniono: „abym ja biedak i do gruntu zrujnowany poszukał sobie, gdzie indziej kawałka chleba; muszę przecież ratować od głodu siebie i swoją żonę“. — Umarł *Naroński* w *Szczytnie* (*Ortelsburg*) w kwietniu r. 1678.

Wspomnę jeszcze, że oprócz map z pomiarami w Prusach, notatek z pomiarami w Polsce i 3 tomów pism, opracowywał *Naroński* dla elektora różne inne sprawy, jak plany miast, projekt żeglugi z *Johansburga* do *Królewca*, pomniejszone mapy jako mapy generalne, mapy generalne miast pruskich, traktat o pruskich twierdzach, traktaty o lasach i pustkowiach itp.

A teraz przypatrzmy się teorii miernictwa, jaką przedstawił *Naroński* w swych niewydanych pismach. Znajduje się ona w dwu miejscach, w geometrii i w arytmetyce, w tej ostatniej jako duży rozdział, „dodatek“ p.t. „Pomiara włócznej“. Miernictwo z geometrii pochodzi z r. 1659, „pomiara włócznej“ z r. 1669 (były wtedy spisane).

„P o m i a r a w ł ó c z n e j“ zasługuje ze wszech miar na uwagę, a nawet na wydanie. Jest to popularny traktat o mierzeniu i praktyczne wskazówki dla rolników. Obejmuje ta praca 133 str. pisma drobnego. Na początku przedstawia *Naroński* potrzebę pomiarów w takich słowach staropolskich: „A iż w Rptey naszej stanu szlacheckiego rolą się parąc jest zabawa naypożytsza y nayożyteczniejsza... tedy też roli y pomiaru jest pożyteczna, bo nie tylko obfitym chlebem hoynie szafując używamy, w do-

mach swych nikomu go nie żałując, ale ieszcze y w cudze kraie zamorskie (bobyśmy go doma nigdy nie ziedli) na wszystkie części świata zboża dodaiemy, y opartuiemy“. Potem wylicza *Naroński*, co się jeszcze wywozi „drugie lny, konopie, trzecie zaś leśne towary, klepki, deski, wanczosa y popioły.“. „Summa rei, zbożem się karmimy, jedząc y pijąc hoynie, zbożem się odziewamy...“

Następnie mówi *Naroński* o pożytkach z pomiarów. Właściciel powinien wiedzieć, ile ma pola ornego, ile na siano, ile błot, ile lasu. „A jeszcze do tego ieśliby mappę uczynił porządną, położenia dworu, gruntów y wszystkiej majątności tak wyraził, iakoby też z nieba na ziemię patrzył y widział wszystko na ziemi.“ — Jest *Naroński* zdania, że należy mierzyć grunty dworskie, poddanych, puszczy, lasów i błot oraz piasków i nieużytków.

Potem następują wskazówki praktyczne o mierzeniu samym, więc w sznurze domierzenia. Podaje *Naroński* równocześnie długości miar. Objaśnia też, jak się ma robić plany. Przechodzi następnie do trochę zaawansowanego miernictwa, do koła z kwadratem. Dla specjalistów podaje, że podzielone ono było na 128 części, po 32 w każdej ćwiartce, umocowane poziomo na lasce okutej. Na obwodzie znajdowały się „celiki“ czyli „pinele“, przez środek koła przechodziła obracalna „libia“, również z celikami na końcach. Koło to sporządzone z mosiądzu kosztowało ok. 100 złp. Robić powinien takie koło zegarmistrz! Dodam, że to koło jest pomysłu matematyka *J. Stegmana*, rektora gimnazjum w *Rakowie*. Zaznacza też *Naroński*, że kołem tym w tych czasach prawie nikt się nie posługiwał: „A lubo żadnego mierczego w *Koronie* Polskiej y w *Xstwie* *Littm* nie znałem, aby taki instrument miał...“. Tłumaczy dalej: „Zaś przyczyna ta, że dotychczas mierczowie nie zażywali, ieno prostych deszczulek, na nich krzyż wyrzezany, bo też inakszey pomiary nie umieli, tylo na równy kąt kwadratami grunty quadrować y wyrachowywać z wielką pracą y trudnością zwykli. Że to za ieden dzień mógł zrobić, y tydzień cały bawić musiał“. Mówi *Naroński* jeszcze o „katomasie“ czyli „transportesze“ inaczej „semicircule“, cyrku, linii, tykach do „wvtykania prostości“ czyli „wybakowania“ i 10 laskach do „wvtykania sznura“.

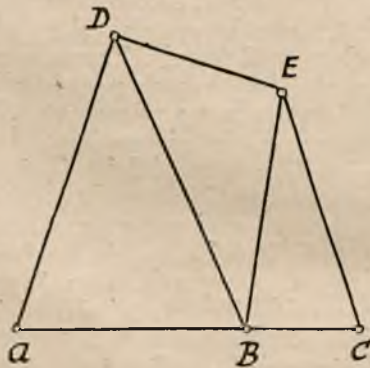
Co do wyliczeń, to opiera się *Naroński* tylko na teorii proporcji; trygonometrii w tym traktacie nie używa. Zdjęte kąty kreśli się na papierze, zaś zmierzone długości w odpowiedniej skali. Z rysunku można wyliczać powierzchnie.

Jest jeszcze sporo ciekawych szczegółów, o kompasie, o rodzaju tachymetrii i o pomiarach w górach. Mówi też, że można zmierzyć szybko długość obwodem koła, na którym jest sprężyna, która „trzaska“ za każdym obrotem. A w *Gdańsku* i *Holandii* wyrabiali wtedy rodzaj zegarków do liczenia kroków.

Kończy się cały traktat ustępem „o pomiarze między gurami y dolinami“. Dokładne pomiary są bardzo trudne i nie bardzo dla gospodarza potrzebne, gdyż wartość gospodarcza górzystego terenu o pewnej poziomej rozciągłości i płaskiego o tej samej poziomej rozciągłości jest jednaka, mimo iż teren górzysty, wyprostowany, zajmuje większy obszar. Albowiem źdźbła zboża i drzewa, rosnąc pionowo, są na liniach

poziomych tak samo od siebie odległe w jednym i drugim terenie, jakkolwiek odległości ich mierzone przy ziemi i na ziemi są większe w terenie górzystym. *Naroński* unaocznia ten fakt bardzo prosto za pomocą figury przecięcia terenu górzystego.

W geometrii stoi *Naroński* na wyższym stanowisku. Zna całą ówczesną literaturę mierniczą zagraniczną. Podaje bardzo dużo sposobów obliczania powierzchni wieloboków, także sposoby przybliżone. Opiera się bardzo często na trygonometrii. Opisuje różne precyzyjne przyrządy miernicze. Pomiary trygonometryczne dzieli na „długomiar“, „szerzomiar“, „wysokomiar“, „głębokomiar“, „wskosomiar“, („pochyłomiar“) i „kupomiar“; ten ostatni termin pochodzi od łacińskiego „copometria“—mierzenie objętości. Posługuje się funkcjami \sin , \sin versus, \sin totus, tg , a nawet \sec . Umie dobrze rozwiązywać trójkąty w 4 przypadkach przystawania. Używa twierdzenia sinusowego, a nawet tangensowego. Dla zilustrowania sposobu rozwiązywania zagadnień mierniczych metodą trygonometryczną przedstawię krótko obliczanie odległości dwóch niedostępnych punktów; rozwiązanie *Narońskiego* jest nieco odmienne od stosowanego zazwyczaj dzisiaj. Należy wyliczyć DE . *Naroński* mierzy AB , BC i wszystkie kąty przy A , B , C . Potem wylicza na podstawie tw. o wstawach BD i BE , a za pomocą tw. tangensowego DE .

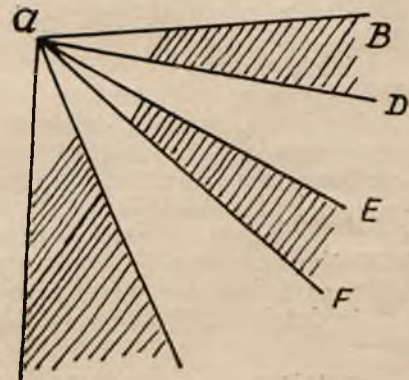
Pomiary wieloboków sprowadza *Naroński* do 3 metod: metody przybliżone, metody rozkładu wieloboku na prostokąty i, o ile można, na prostokątne trójkąty, metody uzupełniania wieloboku do prostokąta, a więc wpisania go w prostokąt; wylicza się wtedy powierzchnie prostokątów i trójkątów prostokątnych. Odróżnia też *Naroński* wypadki, czy wnętrze jest dostępne, czy nie. Opracowanie jest bardzo szczegółowe, szczegółowsze jak w traktatach *Grzepskiego*, *Stęgmana*, *Tońskiego*, a nawet *Schwentera* i *Claviusa*.

Instrumenty kątowe i inne, na owe czasy precyzyjne, opisuje *Naroński* w 3 rozdziałach. Jest opis koła, o którym mówiliśmy poprzednio, z podziałem na 128 części. Za najodpowiedniejsze do pomiarów precyzyjnych uważa *Naroński* astrolabium („gwiazdecznik“, „gwiazdarskie usta“). Astrolabium ustawa się przy pomiarach poziomo albo pionowo na lasce. Jako części składowe albo pomocnicze mamy cyrkle, węgielnice, kwadrant, linie itp. Obok astrolabium używał *Naroński* „puł astrolabium“, czyli pół koła z podziałką i ruchomym linealem, opatrzonym

„celikami“ i kwadransą, tj. ćwierć koła i oktańska. Dokładnie opisuje *Naroński* cyrkle proporcjonalne. Przy tej sposobności zaznaczę, że przypisywany *Coignet'owi* ten cyrkiel jest wynalazkiem *Leonarda da Vinci*. Jest jeszcze mowa o instrumentach przy pomiarach w terenach wodnych, o „kwadraciku“ do oznaczania linii horyzontalnej, o kątomierzu i kompasie. Podaje *Naroński* dla kierunków terminologię włoską, niemiecką, matematyczną i polską. Przytaczam tę ostatnią. Okrąg podzielony jest na 16 części. Północ oznaczona jest przez 1, wschód przez 5, południe przez 9, zachód przez 13. Inne strony świata tak się nazywają: 2 podpułnoc-wschód, 3 pułnoc-wschód, 4 podwschód-pułnoc, 6 podwschód-południe, 7 południe-wschód, 8 podpołudnie-wschód, 10 podpołudnie-zachód, 11 południe-zachód, 12 podzachód-południe, 14 podzachód-pułnoc, 15 zachód-pułnoc, 16 podpułnoc-zachód.

Jest jeszcze rozdział o topografii ze stanowiska matematycznego oraz „o przypadłościach rozmiarowych, które osobliwie ordynowane przypadają y różnemi czasy w delineacjach się trafiają“, czyli o błędach w miernictwie.

Stolika mierniczego *Naroński* nie używał. Wątpię, aby go nie znał; prawdopodobnie nie miał do niego zaufania. Przy tej sposobności przypomnę, że tym stolikiem *Praetoriusa*, wynalezionym ok. r. 1590, zainteresowali się w Polsce dwaj najwięksi matematycy polscy XVII w., *Brożek* i *Pudłowski*. Nakłonili oni *Haina* do przetłumaczenia odpowiedniego ustępu z geometrii *Schwentera* i wydania tego tłumaczenia.

Na zakończenie podam jeszcze *Narońskiego* sposób graficzny wcinania się wstecz. Nie jestem specjalistą w miernictwie, aby orzec, czy to jest oryginalna metoda *Narońskiego*, czy nie. *Naroński* podaje rysunek. Za pomocą astrolabium oznaczamy kąty BAD , DAE , EAT itd., gdzie AB , AD , AE , AF , są prostymi, prowadzącymi z nieoznaczonego jeszcze miejsca A do znanych punktów w kierunkach AB , AD , AE , AF ,.... Prosta AB uważamy za podstawową i wykreślamy ją na mapie. Następnie przenosimy cały ten rysunek na papier i wycinamy zacięniowane części. Wreszcie posuwając punkt A po linii podstawowej na mapie, zatrzymujemy rysunek z wyciętymi wnętrzami kątów w takim położeniu, aby proste AB , AD , AE , AF ,.... przechodziły przez znane punkty

B, D, E, F,... Zaznaczamy wtedy na mapie położenie punktu A, który w ten sposób staje się określonym.

Tak się przedstawia życie i działalność praktyczna i naukowa *Narońskiego*. Zasługuje on ze wszelkimi na uznanie. Wartość zajęcia się jego postacią dokładniej. Rękopisy są dostępne (zagraniczne nie wszystkie), a napewno jest jeszcze w jego rękopisach dużo

rzeczy, zwłaszcza z miernictwa, których nie opracowałem. Warto też wydać, jak wspomniałem dawniej, ostatni rozdział t. I o „pomiarze włócznie”, praktyczny, popularny podręcznik pomiarów z tych czasów. Rzuci on też światło na ówczesne stosunki gospodarcze.

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

PRASA ZAGRANICZNA

Journal des Géomètres — Experts.

Nr 4 z kwietnia 1939 r. zawiera:

Trzydziestolecie stosunków zawodowych francusko-czeskich pióra Dyrekcji. Analiza raportów komisji katastralnej londyńskiego kongresu 1934 r. — R. Danger.

Analiza dotyczy definicji, charakteru prawnego, fiskalnego i ekonomicznego, techniki katastru, oraz służb, korzystających z katastru.

Nowe obciążenia prawne o charakterze użyteczności publicznej — F. Danger. Artykuł omawia służebności widoku, drogowe, światła itp.

Zdjęcia parcelowe aerofoto w Tonkinie — H. Deschamps.

Na temat wyrównywania poligonów — B. Dubnison. Autor daje definicję wyrównania, jak następuje: „zespół postępowania przy korektowaniu spostrzeżeń, mający na celu uzyskanie uzgodnienia dzięki rugowaniu błędów wszelkiego typu”. „Im mniej się deformuje obserwacje, tym lepiej”. Analizując przyczyny powstawania błędów, autor ogranicza się poligonem jednokierunkowym i dochodzi do wniosku, że najważniejsze są najprostsze (graficzne przy punktach węzłowych) metody wyrównania.

Nota o błędach pomiaru kątów poziomych daje analizę wpływu niedokładności poziomowania.

Stronica młodych, rekreacje matematyczne, echa i informacje, itp. działy zamykają numer.

Inż. St. Kluźniak.

Geodezist

Nr 1 — styczeń 1939 r.

Zeszyt rozpoczynają dwa artykuły redakcyjne o charakterze politycznym, a mianowicie:

Idee Lenina są nieśmiertelne — one opanują cały świat.

Spotkamy XVIII Zjazd WPK (b) nowymi i twórczymi wycieczkami.

Poza tym zeszyt zawiera następujące artykuły:

Wyniki prac Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii za rok 1938. — M. B. Plan prac pomiarowo-geodezyjnych został wykonany w roku 1938 w 99,6%, przy czym w porównaniu z rokiem 1935 ilość wykonanych prac wzrosła przeszło czterokrotnie.

O wielogrupowym wyrównywaniu poligonizacji. — I. J. Pranisz Pranievicz. Dalszy

ciąg artykułu drukowanego w dwóch poprzednich zeszytach czasopisma *Geodezist*.

O dynamicznej poprawce temperatury. — N. Zurawlew i W. Maujerier.

Próba zastosowania poziomych wahadeł do badania procesów osuwisk. — prof. I. D. Androsow.

O komparatorze przenośnego typu — Aspirant M. I. I. G. A. i K. Sidielnikow.

Triangulacja na Arktyce. — W. I. Awgiewicz. Autor podaje opis prac związanych z założeniem i pomiarem triangulacji.

Przedstawienie na mapach linii brzegu przy zmiennym poziomie wody. — N. W. Winogradow.

Autor analizuje zagadnienie przedstawiania na mapach linii brzegu przy zmiennym poziomie wody, dochodząc do wniosku, że najbardziej prawidłowe byłoby wykreślanie dwóch linii, odpowiadających maksymalnemu i minimalnemu poziomowi zwierciadła wody.

Z historii rosyjskiej kartografii. — S. Fiel.

Zeszyt zamykają: Bibliografia. Kronika.

Dr inż. Stanisław Jachimowski.

Zeitschrift für Vermessungswesen.

Zeszyt 1, 1939 r.

Z nowym rokiem. — Dr M. Dohrmann.

Międzynarodowa Federacja Mierniczych. — Dr Dohrmann. Historia powstania Federacji, jej cele, organizacja itp.

VI Międzynarodowy Kongres Mierniczy. — Radca Horst Unger. Obszerne sprawozdanie z Kongresu rzymskiego 1938 r.

Poprawki sygnałów czasu Bordeaux 9^h, Rugby 11^h, i Nauen 13^h, na podstawie poprawek Instytutu Geodezyjnego w Poczdamie i Stacji Morskiej w Hamburgu w latach 1931 — 1936. — W. Oberbauer. Z długoletnich obserwacji sygnałów czasu, nadawanych przez Bordeaux, Rugby i Nauen, obserwowanych w Poczdamie i Hamburgu, autor wyciąga następujące wnioski:

1) Różnice między poprawkami obserwacji poczdamskich i hamburskich od czasu wprowadzenia w tych obserwatoriach zegarów kwarcowych stały się znacznie mniejsze.

2) Działania zakłócającego wpływów atmosferycznych nie można przy obecnym stanie dokładności obserwacji czasowych uważać za wielkość rzędu, dającego się pominąć.

Wiadomości urzędowe.

Zeszyt 2, 1939 r.

Prace regulacyjne jako wydatny środek do podniesienia gospodarczego Niemiec. — Dr inż. Józef Kiendl. Z artykułu tego dowiadujemy się o niedomaganiach gospodarstwa niemieckiego, wynikających z niewłaściwej struktury drobnych gospodarstw, i o możliwości usunięcia tych niedomagań w ramach nowowydanych ustaw.

Charakterystyczne jest przytoczenie w artykule danych dotyczących obszaru rolniczo zagospodarowanego, przypadającego na 100 mieszkańców w różnych krajach. Obszar ten wynosi w Niemczech 43 ha, we Francji (z koloniami) 83 ha, w Stanach Zjednoczonych 301 ha, w Rosji zaś 313 ha.

Wyrównanie pełnych serii kierunkowych. — Dr H. Kasper. Nieco odmienna od ogólnie przyjętej metoda wyrównania serii, pozwalająca w prostszy sposób obliczyć sumę kwadratów poprawek.

10 zebranie Bałtyckiej Komisji Geodezyjnej w czerwcu 1938 r. w Kownie. — O. Eggert. Sprawozdanie.

Wiadomości urzędowe, bibliografia.

Zeszyt 3, 1939 r.

Regulacje gruntowe w służbie komunikacji. — Radca miernictwa. R. Schröder. Uwagi w sprawie rozwiązywania różnych zagadnień regulacyjnych, związanych z rozbudową sieci komunikacyjnej poparte konkretnymi przykładami.

Wzajemne określenie dwóch punktów metodą wcięcia wstecz. — Inż. dypl. W. Kätzl. Sposób graficzno-rachunkowy.

Bibliografia, rozporządzenia.

Zeszyt 4, 1939 r.

Reforma ksiąg gruntowych w Saksonii. — Georgi. Historia powstania i rozwoju ksiąg gruntowych w Saksonii i podstawy prawne do ujednostajnienia katastru saskiego z ogólnoniemieckim.

Zmiana parametrów drutu Jäderina. — Prof. Esztó i prof. Hornoch. Autory podają wzory, wyrażające związki między parametrami równania linii łańcuchowej, stosowanego do drutów Jäderina, a wielkościami określającymi położenie drutu przy obciążeniu jedno i dwustronnym.

Polityka gruntowa i miernictwo gruntowe gmin. — Dyr. Kuhnert. Omówienie zadań polityki gruntowej gmin i podkreślenie znaczenia mierniczego, jako jednego z czynników polityki gruntowej.

Zjazd w sprawie regulacji rolnych i podniesienia rolnictwa. — Inż. dypl. Günzler. Sprawozdanie ze zjazdu w Królewcu 17—19. XI. 1938 r.

Dbalność o stosunki między miernictwem cywilnym i wojskowym. Zadanie niemieckiego Związku Mierniczego. — Inż. Nasemann.

Wiadomości urzędowe.

Inż. St. Hausbrandt

Geometarski i Geodetski Glasnik.

Zeszyt 5 (wrzesień—październik) 1938 r.

Wyrównanie spostrzeżeń „izolowanych” punktów triangulacyjnych wyższych rzędów sposobem nieokreślonego rozwiązania układu równań kore-

latów. — Prof. Leon Sopoćko. Autor na wstępie wspomina o szeregu prac wprowadzających ułatwienia do obliczeń przy wyrównaniu tak sieci triangulacyjnych, jak i w szczególności punktów triangulacyjnych izolowanych. Z tych prac autor szczególnie wyróżnia prace inż. Swiecznikowa, którego metoda doskonale nadaje się dla punktów niższych rzędów. Co się tyczy punktów wyższych rzędów — autor jest zdania, że metoda obliczeń podana w instrukcji katastralnej jest dość skomplikowana i że należy ją uprościć. W związku z tym autor proponuje zastosowanie metody nieokreślonego rozwiązania równań wyrażając korelaty w postaci funkcji wolnych wyrazów oraz podaje szczegółowo przykład takich obliczeń.

Rektyfikacja planimetru precyzyjnego. — Inż. Franjo Rudi. Autor szczegółowo opisuje rektyfikację planimetru przeznaczonego do obliczeń powierzchni, wymagających dużej dokładności, mianowicie planimetru tak zw. „Scheibenrollplanimeter” firmy „Coradi” w Zurychu.

O podziale powierzchni na parcele. — I. Sviszčov, prof. uniwer. Artykuł niniejszy dotyczy uproszczonego obliczenia powierzchni parcel.

Znaczenie gospodarcze planów katastralnych. — S. Vesel, radca Min. Skarbu. W artykule tym autor wypowiada swoje uwagi dotyczące referatu inż. A. Kostica wygłoszonego na Kongresie Geometara i Geodeta (*Geom. i Geod. Glasnik*, zeszyt Nr 3).

Kilka słów w kwestii reformy katastru. — Inż. Milan Dražić, docent uniwersytetu. Jest to streszczenie referatu wygłoszonego z przed 10 lat przez autora na posiedzeniu sekcji Pożarewackiej Stowarzyszenia Geometrów w sprawie organizacji katastru.

Kataster w Czechosłowacji. — F. Masek, dr nauk techn. Autor podaje wyniki prac katastralnych przeprowadzonych w okresie 20 lat istnienia republiki Czechosłowackiej; mianowicie: nowe pomiary przeprowadzono na terenie 129 gmin katastralnych posiadających około pół miliona parcel o ogólnej powierzchni około 204000 ha, następnie przeprowadzono ponownie pomiary na terenie 212 gmin posiadających 426.000 parcel o ogólnej powierzchni około 160.000 ha, reambulację przeprowadzono w 749 gminach itd. W pierwszym dziesięcioleciu prace katastralne na terenie Słowacji wskutek braku sił technicznych nie mogły być należycie prowadzone; brak ten został uzupełniony dopiero w ostatnich latach. Autor sądzi, że wszystkie prace katastralne na terenie państwa będą zupełnie zakończone w r. 1950.

Prace geodezyjne na terenie królestwa Wielkiej Brytanii w okresie 1935—1937 r. — Bronisław Radosavljević, geometra. Autor daje w ogólnych zarysach przegląd prac z dziedziny triangulacji, niwelacji, kartografii, fotogrametrii wykonanych we wspomnianym okresie czasu.

Wiadomości z historii liczby rachowania — inż. A. Prochazka.

O potrzebie podawania na planach reliefu terenu. — A. Miljanin, geometra.
Inż. K. Tencyński.

PRASA KRAJOWA

Wiadomości Służby Geograficznej

Zeszyt 4 — 1938 r.

Nowa granica Polski z Czechosłowacją. — Olgierd Jakubowski, kapitan geograf. Po przypomnieniu walk i zabiegów Polski sprzed 20 lat o przyłączenie do Polski rdzennie polskich obszarów Ślą-

ska Zaolziańskiego, Spisza, Orawy i Czadeckiego, autor, jako członek delegacji polskiej do Komisji Delimitacyjnej Polsko-Słowackiej, omawia niektóre szczegóły z przebiegu prac Komisji. Powierzchnia odzyskanych terenów na Śląsku Zaolziańskim i w Czadeckim, stanowiących zwartą całość, wynosi 905,4 km², przy czym na Śląsk Zaolziański przypada 862 km², na Czadeckie — 43,4 km²; na Orawie powierzchnia przyłączonych terenów wynosi 48,6 km²; w Pieninach 17,1 km², pod Żegiestowem i nad Popradem 1,1 km², w Jaworzynie Spiskiej 109,5 km², teren nad rzeczką Cygielką w okolicy Wysowej 2,7 km² i w okolicach Łupkowa w źródłiskach rzeki Udawy 0,8 km². W wyniku zmian granicy terytorium Polski powiększyło się o 1085 km², przy czym poprawki granicy ze Słowacją wynoszą 223 km². Przebieg nowej granicy określają załączone przez autora protokoły delimitacyjne obu Komisji, Polsko-Słowackiej i Polsko-Słowackiej.

Prace nad zdjęciem mapy Tatr. — Zawadzki Antoni, major geograf i Dobrzański Tadeusz, major geograf, Artykuł składa się z dwóch części. Pierwsza część w opracowaniu majora Zawadzkiego poza wstępem ogólnym zawiera opis wszystkich prac pomiarowych, druga część w opracowaniu majora Dobrzańskiego poświęcona jest pracom kartograficznym. Pierwsze zdjęcia fotogrametryczne na terenie Tatr wykonywał prof. K. Weigel w 1917 r. w Dolinie Pięciu Stawów, nie mając jednak na uwadze zdjęcia całości Tatr. Przystąpienie do szczegółowych pomiarów całego obszaru Parku Narodowego zostało zaplanowane dopiero w 1924 r. przez nowoutworzony Oddział Fotogeodezyjny Wydziału Mierniczego M.R.P. Warunki terenowe spowodowały zastosowanie metody fotogrametrycznej. Opracowanie mapy Parku Narodowego zaplanowano początkowo w skali 1:10000 z warstwicami co 10 m, a w miejscach o łagodnych spadach i specjalnych formach terenowych — w odstępie co 5 m; później przyjęto wykończenie i reprodukcję map w skali 1:20000. Właściwe prace w terenie rozpoczęto w sezonie letnim 1925 r.; od 1926 r. W.I.G. deleguje oficerów do wykonywania prac terenowych fotogrametrycznych i topograficznych. W 1927 r. M.R.P. zakupiło dwa fototeodolity Wilda, dzięki czemu zdjęcia naziemne zostały ukończone w tym roku. Do roku 1930 wszystkie zdjęcia fotogrametryczne naziemne opracowano autogrametrycznie na autografic Wilda, zakupionym przez M.R.P. W przejściowym okresie 1930—1932 r. wskutek ograniczeń kredytowych i likwidacji M.R.P. prace były prowadzone dorywczo; dopiero po objęciu kierownictwa przez W.I.G. w grudniu 1932 r. powzięto decyzję ukończenia prac terenowych związanych z opracowaniem mapy Parku Narodowego w Tatrach. W ciągu 1933 r. zakończono w terenie pomiar i obliczenia współrzędnych i wysokości punktów; sprawdzono i uzupełniono w terenie opracowanie autogrametryczne i przeprowadzono uzupełnienia topograficzne; wykonano pomiary batymetryczne wszystkich jezior tatrzańskich; ustalono ostateczne nazwy gór, dolin itp. przy współpracy prof. Goetla oraz Tatrzańskiej Komisji Toponomastycznej; cały elaborat połowy, oparty na jednolitej podstawie geodezyjnej z początkiem układu Lwów—Kopiec Unii Lubelskiej, został ukończony i przekazany Wydziałowi Kartograficznemu W.I.G. w grudniu 1933 r. Mapa Parku Narodowego Tatr została zaprojektowana w trzech wariantach: 1) *Wydanie A* — Mapa warstwowa, cieniowana z oznaczeniem skał i znakowaniem szkiełk turystycznych w typie przyjętym dla map turystycznych W.I.G. 2) *Wydanie B* — Mapa warstwowa dla celów naukowych 3) *Wydanie C* — Mapa warstwowa cieniowana z oznaczeniem skał i znakowaniem szlaków, szkiełk i zjazdów narciarskich w typie przyjętym dla map narciarskich (przy użyciu przyjętych znaków między-

narodowych). Dla wszystkich wariantów została przyjęta skala 1:20000. *Wydanie B* ukazało się w roku 1934 pod nazwą „Fotogrametryczna Mapa Parku Narodowego Tatr Polskie” w 6-ciu kolorach bez skał, cieni i koloru czerwonego. *Wydanie A* — turystyczne i *C* — narciarskie ukazały się w roku 1938 pod nazwą „Tatry” (część Polska), opracowane są w 9-ciu kolorach, przy czym na wydaniu *A* oznaczone są kolorem czerwonym obiekty turystyki letniej, na wydaniu zaś *C* tym samym kolorem oznaczono obiekty i szlaki narciarskie.

Bezpieczeństwo żeglugi morskiej u naszych wybrzeży. — inż. Józef Woźnicki, kapitan Marynarki. Autor podaje opis środków (znaków i sygnałów), jakimi dysponuje Urząd Morski w Gdyni dla bezpieczeństwa żeglugi na wodach naszego wybrzeża morskiego, rozpatrując kolejno orientację w czasie przejrzystego powietrza i orientację w czasie mgły.

Polska Wyprawa na Grenlandię w 1937 r. — Antoni Zawadzki, major geograf. Zakończenie artykułu zamieszczonego w zeszytach 1 i 2—3 *Wiadomości Służby Geograficznej* 1938 r. (patrz. *Przeгляд Mierniczy* wrzesień 1938 r. i marzec 1939 r.). Treścią tej części artykułu jest omówienie opracowania mapy na podstawie pomiarów przeprowadzonych w czasie wyprawy.

O wykorzystywaniu morskich materiałów kartograficznych. — Artur Reymann, km dor ppor. Autor omawia pomiary i wykorzystywanie gotowych map, aktualizację map oraz obce produkcje polskiej mapy morskiej Gdyni.

Szkic widokowy a zdjęcia panoramowe. — Eljaszowski Eugeniusz, kapitan geograf.

W dziale „U nas i za granicą” znajdujemy:

I Kongres Inżynierów Miernictwa R.P. w Warszawie w dniach od 9—12.II 1939 r. — inż. Lechner ppłk. — Sprawozdanie z organizacji i prac Kongresu.¹⁾

Fotografowanie przez lornetkę polową — streścił Eljaszowski Eugeniusz, kpt. na podstawie: Wojskowo-Naukowy Komitet CS Osowiachima SSSR. A. A. Butler „Fotografowanie przez polewyje bino-kli”. Leningrad — 1934 — Moskwa.

Duch i technika w wojnie nowo-czesnej.

Szpiesgostwo w dawnych czasach.

Zeszyt zamykają *Wiadomości Żeglarskie*. — Biura Hydrograficznego Marynarki Wojennej w Warszawie. (Nr 1 — I.I 1939 r. do Nr 6 — I.III 1939 r.).

Jako załącznik do zeszytu znajdujemy:

Tablice obliczeń azymutu przybliżonego na rok 1939.

Dr inż. Stanisław Jachimowski.

¹⁾ W związku z zamieszczeniem sprawozdania z Kongresu, który się odbył w 1939 r., w zeszycie z 1938 r., nasuwa się uwaga, że umieszczanie w zeszytach wychodzących z opóźnieniem aktualnych wiadomości bieżących może nastęrczyć pewne trudności dla przyszłych badaczy, opierających swe badania na źródłach archiwalnych (np., historyk opracowujący w przyszłości historię miernictwa w Polsce, opierając się na sprawozdaniu, zamieszczonym w zeszycie 1938 r. mógłby mieć poważne wątpliwości, czy czasami nie ma do czynienia z omyłką drukarską i czy Kongres nie odbył się w roku 1938).

Pomiary i klasyfikacja gruntów. Kataster gruntowy.

Wydawnictwo periodyczne Głównej Komisji Klasyfikacyjnej przy Ministerstwie Skarbu.

Tom II, zeszyt 3.

Dział I — rozporządzenia i instrukcje — zawiera:

Ewidencja podatku gruntowego na obszarze województw zachodnich (Instrukcja katastralna I, dokończenie) — inż. Michał Tyszownicki.

Dział II — referaty i artykuły — zawiera:

Metoda klasyfikacji gruntów. — Jest to streszczenie technicznego biuletynu z r. 1935 wydanego przez Ministerstwo Rolnictwa Stanów Zjednoczonych.

Ogólny kształt ziemi i jej wielkość w świetle pomiarów geodezyjnych — inż. Wł. Murzewski. Rozważania na temat historii rozwoju pomiarów geodezyjnych kuli ziemskiej, poczynając od najdawniejszych czasów.

Dział III — różne — zawiera wiadomości personalne.

Tom II, zeszyt 4.

Dział I — rozporządzenia, instrukcje itp. zawiera:

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 24 czerwca 1938 r. L.D.V. 8365/3/38 w sprawie stosowania art. 2 pkt. 5 dekretu Prezydenta Rzeczypospolitej o podatku od nieruchomości.

Prawo o normalnym rozgraniczeniu dóbr wszystkich nieruchomości gruntowych w kraju Królestwa Polskiego.

Dział II — referaty i artykuły — zawiera:

Przyczynek do geografii lasów pow. kołomyjskiego woj. stanisławowskiego — inż. E. Kopiński.

Ogólny kształt ziemi i jej wielkość w świetle pomiarów geodezyjnych (c.d.) — inż. Wł. Murzewski.

Dział III — różne — zawiera wiadomości personalne.

Tom II, zeszyt 5.

Dział I — rozporządzenia, instrukcje itp. — zawiera:

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dn. 26 sierpnia 1938 r. L.D.V. 15936/3/38 w sprawie gruntów pod torami kolejowymi.

Prawo o normalnym rozgraniczeniu dóbr wszystkich nieruchomości gruntowych w kraju Królestwa Polskiego. (dokończenie).

Dział II — referaty i artykuły — zawiera:

Klasyfikacja łąk na Wileńszczyźnie — Antoni Komorowski.

Stosunki leśne powiatu stryjskiego woj. stanisławowskiego z punktu widzenia klasyfikacji — inż. St. Iwanicki.

Ogólny kształt ziemi i jej wielkość w świetle pomiarów geodezyjnych (dokończenie) — inż. Wł. Murzewski.

Dział III — różne — zawiera wiadomości personalne.

Tom II, zeszyt 6.

Dział I — rozporządzenia, instrukcje itp. — zawiera:

Okólnik Głównej Komisji Klasyfikacyjnej z dn. 31 grudnia 1938 r. G.K.K. Nr 3275/T/II/38 w sprawie postępowania odwoławczego.

Dział II — referaty i artykuły — zawiera:

Wycieczka we wschodnie Podkarpacie — inż. dr Z. Chmielewski. Dociekania autora na temat zagadnień gleboznawczych we wschodnich Karpatach i Podkarpaciu w związku z odbytą wycieczką.

Kataster podatku gruntowego — inż. K. Zerwanitzer. Artykuł dyskusyjny w odpowiedzi inż. J. Winterowi na jego artykuł „Kataster podatku gruntowego”.

Pomiar bazy triangulacyjnej precyzyjną taśmą stalową — inż. W. Kolański. W związku z zachodzącą potrzebą zakładania w naszych warunkach małych siatek triangulacyjnych i niemożnością posługiwania się w wielu wypadkach drutem inwarowym, autor opisuje stosowanie do pomiaru małych baz taśmy stalowej długości ok. 52 m, podając jednocześnie dokładność pomiaru bazy tą metodą.

Przebudowa katastru w Polsce — inż. F. Zolli. Referat zgłoszony na Międzynarodowy Kongres Mierniczych w Rzymie zawiera informacje o stanie katastru w Polsce oraz o pracach klasyfikacyjnych podjętych w r. 1935. Dowiadujemy się, że przy pracach tych zatrudnionych jest obecnie 650 mierniczych, 200 rolników i klasyfikatorów z wyższym lub przynajmniej średnim wykształceniem fachowym. Nadto pracuje 350 kreślarzy i 400 urzędników i pracowników pomocniczych kancelaryjnych. Ogółem zajętych jest pracami nad założeniem lub reorganizacją katastru polskiego 1600 osób, nie licząc kilkudziesięciu osób zajętych przy zdjęciach aerofotogrametrycznych. Następnie autor informuje o pracach wykonanych i mających być wykonywanymi w związku z klasyfikacją gruntów. W końcu autor zaznacza, że w r. 1941 przewiduje się zakończenie prac pomiarowych całego Państwa, a następnie stopniowe poprawianie i ujednostajnianie planów oraz wiązanie ich z siecią triangulacyjną. Klasyfikacja gruntów zakończona będzie w r. 1942.

Metody pomiarowe i instrumenty zastosowane w katastrze polskim — inż. W. Murzewski. Referat informacyjny zgłoszony na Międzynarodowy Kongres Mierniczych w Rzymie.

Dział III — różne — zawiera wiadomości personalne.

K-i

Przegląd Melioracyjny

Zeszyt Nr 2 (marzec, kwiecień) 1939 r.

Erozja gleb a melioracje rolne. — Dr Stanisław Bac. W związku z przeprowadzoną w Polsce przebudową ustroju rolnego, opierającą się częściowo na melioracjach, należałoby zwrócić uwagę na przeciwdziałanie erozji gleby, która obniża planowanie pól. Autor podaje wyniki własnych obserwacji nad erozją gleby w odniesieniu do gruntów maj. Dublany pod Lwowem oraz cytuje sposoby zapobiegające sływaniu wód powierzchniowych

Rodzaje kultur roślinnych uprawianych na polach irygowanych — Inż. Antoni Obuchowski. Autor zwraca uwagę na zagadnienie rolniczego wykorzystania ścieków miejskich w związku z silnym rozwojem kanalizacji miast w Polsce. Z rozważań szczegółowych wynika, że na terenach podlegających nawodnieniu i nawożeniu ściekami miejskimi przede wszystkim należy uprawiać rośliny zdolne do przyswajania azotu amoniakalnego.

Nomenklatura składu mechanicznego gleb. — Dr T. Mieczyski. W związku z artykułem inż. Łaszewskiego w Nr 1-m Przeglądu Melioracyjnego

z 1939 r. p.t. „Nomenklatura składu mechanicznego gleb“ autor wyjaśnia sprawę nomenklatury przyjętej w Wydziale Gleboznawczym Instytutu Puławskiego.

Ankieta w sprawie słownictwa melioracyjnego. — Sławomir Miklaszewski. Odpowiadając na ankietę ogłoszoną przez Redakcję *Przeglądu Melioracyjnego* w sprawie ustalenia terminów dla różnych części używanych w technice melioracyjnej pojęć, autor podaje szereg określeń dotyczących fizycznych własności gleby.

Ani rowy „otwarte“, ani dreny „sącące“. — Inż. K. Myslakowski. Autor zwraca uwagę na niewłaściwość używania niektórych określeń należących do słownika melioracyjnego.

Zeszyt zamykają: Wiadomości z kraju, Wiadomości z zagranicy, Posiedzenia, zjazdy, kongresy, Wiadomości różne.

Inż. Zbigniew Łabęcki.

Przegląd Fotogrametryczny.

Zeszyt 1—2. Rok 1398.

W związku z Vtym Międzynarodowym Kongresem Fotogrametrycznym w Rzymie został wydany specjalny zeszyt, w którym wydrukowano poszczególne artykuły w języku francuskim bądź niemieckim ze streszczeniem w języku włoskim.

W związku z powyższym nasuwa się uwaga, że w oficjalnym organie Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego nie powinno się całkowicie pomijać języka polskiego, nawet bowiem ogłoszenia biur mierniczych, oferujących swe usługi, jakby należało sądzić, w kraju, a nie na eksport, zostały zamieszczone w języku francuskim.

Zeszyt zawiera trzy artykuły:

O ogniskowej aparatu fotogrametrycznego użytego do zdjęć przedmiotów mało oddalonych. — prof. Tadeusz Gutskowski. Artykuł w języku francuskim z krótkim streszczeniem w języku włoskim. Autor, analizując zagadnienie zdjęć przedmiotów mało oddalonych, ustala czynniki mające wpływ na dokładność uzyskiwaną przy użyciu dwóch różnych aparatów.

Prace fotogrametryczne polskich wypraw na Spitzbergen w 1934 roku i na Grenlandię w 1937 roku. — Major A. R. Zawadzki. Artykuł w języku niemieckim z krótkim streszczeniem w języku włoskim. Autor omawia prace fotogrametryczne polskich wypraw polarnych. Na Spitzbergen zbadano teren o powierzchni 260 km², na Grenlandii — 360 km². Zdjęcia fotogrametryczne i odpowiednie mapy wykonane przez autora w skali 1 : 50000 wykazują korzyści metody fotogrametrycznej nawet w trudnych warunkach klimatu polarnego.

Zastosowanie stereofotogrametrycznych zdjęć naziemnych dla celów glaciologicznych podczas polskiej wyprawy na Grenlandię w 1937 roku. — Major A. R. Zawadzki. Artykuł w języku niemieckim z krótkim streszczeniem w języku włoskim. Prace fotogrametryczne wykonane przez autora podczas wyprawy polegały na pomiarach i zdjęciach gór lodowych dla ustalenia zmian, jakim ulegają w okresie letnim; stanowią one bogaty materiał dla badań glaciologicznych.

Dr inż. St. Jachimowski.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

KRONIKA

Wykaz zmian zarejestrowanych w spisie mierniczych przysięgłych do dnia 27 VI. 1939 r.

Otrzymał dekrety mierniczych przysięgłych:

Wawruszak Włodzimierz — Zamość (Lb) 20.XII.1938 r.
 Oldziejewski Władysław inż. — Przemyśl (Lw) 22.IV.38 r.
 Kruza Czesław — Warszawa (Wr) 10.V.39 r.
 Mikołajczyk Henryk inż. — Warszawa (Wr) 10.V.39 r.
 Trentowski Eugeniusz — Warszawa (Wr) 10.V.39 r.
 Tymowski St. Janusz inż. — Warszawa (Wr) 10.V.39 r.
 Trafiałek Józef — Poznań (Pz) 14.IV.39 r.
 Kallenbrun Jerzy — Łódź (Łd) 9.V.39 r.
 Sztraube Ignacy — Ruda Pabianicka (Łd) 29.IV.39 r.
 Ostrowicz Henryk — Włodzimierz (Wł) 28.III.39 r.
 Offenberger Abraham inż. — Rohatyń (St) 7.IV.39 r.
 Gawęcki Jan — Gdynia (Pm) 5.V.39 r.
 Mielczarek Konrad — Toruń (Pm) 1.V.39 r.
 Kuśmierz Stanisław — Równe (Wł) 25.V.39 r.
 Baukus Władysław — Wilno (Wn) 28.III.39 r.
 Michalski Tadeusz — Poznań (Pz) 15.V.39 r.
 Dudde Aleksander — Łuck (Wł) 19.V.39 r.
 Gałubowicz Paweł — Łuck (Wł) 8.V.39 r.
 Błaszczynski Brunon — Łuck (Wł) 4.V.39 r.

Wznowili czynności mierniczego przysięgłego:

Gotesman Izrael — Stanisławów (St) 14.II.27 r.

Zmarli:

Biedroński Franciszek w Tarnobrzegu (Lw) 3.II.39 r.
 Małz Leopold inż. w Przemyśle (Lw) 25.IV.39 r.

Nieczynni:

Sąddecki Adam inż. — Lwów (Lw) 25.VIII.37 r.
 Zirlar Julian inż. — Lwów (Lw) 1.VIII.31 r.
 Serafinowski Ludwik inż. — Poznań (Pz) 12.IV.38 r.
 Lenkowski Gustaw inż. — Wilno (Wn) 20.III.36 r.
 Zagórecki Józef inż. — Bóbrka (Lw) 1.VI.27 r.

Zmienił siedzibę biura:

Jarzebowski Kazimierz z Brodnicy (Pm) do Swiecia (Pm)
 Studziński Janusz z Rumi (Pm) do Iczewa (Pm)
 Szyszłowski Stanisław inż. z Białegostoku (Bł) do Włocławka (Pm)
 Małaszek Eugeniusz z Prużany (Pl) do Berezy Kart. (Pl)
 Pietrzak Kazimierz z Brześcia (Pl) do Talewicz (Pl)
 Młyński Józef inż. z Rzeszowa (Lw) do Kolbuszowej (Lw)
 Suchecki Kazimierz inż. ze Lwowa (Lw) do Sieniawy (Lw)
 Zagórecki Józef inż. z Chodorowa (Lw) do Bóbrki (Lw)
 Dubicki Rudolf inż. z Zydaczowa (St) do Zórawna (St)
 Fehlan Emil z Częstochowy (Kl) do Żyrardowa (Wr)

Łysoniewski Wincenty z Wilanowa (Wr) do Tomaszowa Mazowieckiego (Łd)
 Szczucki Arkadiusz inż. z Bydgoszczy (Pm) do Pruszkowa (Wr)
 Fonfarska Urszula inż. z Łucka (Wł) do Kielc (Kl)
 Janowski Mieczysław inż. ze Lwowa (Lw) do Bóbrki (Lw)

Projekt ustawy o popieraniu melioracji wodnych dla potrzeb rolnictwa.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przy piśmie z dnia 6.II r.b. złożyło w Sejmie projekt ustawy o melioracjach wodnych, który ma na celu skodyfikowanie licznych przepisów regulujących finansową i techniczną pomoc Państwa w zakresie akcji melioracyjnej wszelkiego rodzaju, z równoczesnym uwzględnieniem zmian i uzupełnień uzasadnionych potrzebami gospodarczymi.

Projektowane zwiększenie pomocy ze strony Państwa na cele melioracyjne w stosunku do możliwości, wynikających z dotychczasowych ustaw, zmierza do ożywienia akcji melioracyjnej w kraju.

Poparcie akcji melioracyjnej ze strony Państwa projekt przewiduje w formie udzielania zasiłków bezzwrotnych lub warunkowych oraz pomocy kredytowej, w związku z tym projekt ustawy w rozdziałach bliżej określa pomoc Państwa na melioracje podstawowe, półpodstawowe i szczegółowe na terenach nieobjętych przebudową ustroju rolnego oraz na terenach podlegających tej przebudowie.

W rozdziale III projekt wprowadza elastyczność procentowego udziału Państwa w publicznych przedsiębiorstwach melioracyjnych w zależności od zdolności płatniczej i stopnia osiągniętych korzyści przez interesowanych (art. 14, ust. 2) oraz możliwość sporządzenia przez władzę wodną prowizorycznego rozkładu ciężarów w zastępstwie przyszłej spółki wodnej celem umożliwienia ich ściągania, jeżeli rozpoczęcie robót nastąpiło z przyczyn uzasadnionych interesem publicznym (art. 17) przed zawiązaniem przewidzianej spółki wodnej.

Projekt przewiduje możliwość częściowego przekazywania wykonanych robót do konserwacji samorządom lub spółkom wodnym celem odciążenia Państwa od ponoszenia wydatków konserwacyjnych.

Konserwacja dokonanych robót i urządzeń konserwacyjnych należy z zasady do samorządów i spółek wodnych. W wypadkach szczególnych jednak Minister Rolnictwa i Reform Rolnych może przyznawać zasiłek na czas określony — koszty konserwacji robót i urządzeń w wysokości nie wyższej niż wynikać będzie z procentowego udziału w kosztach budowy (art. 15).

Poszczególne ustawy krajowe bowiem (dotyczy to województw południowych) zbyt obciążały kosztami konserwacyjnymi Państwo, przewidując niejednokrotnie 50% pokrycia tych kosztów przez Państwo. W poszczególnych ustawach zamieszczono nadto przepis, iż wysokość wydatków konserwacyjnych oblicza się według poniesionych na ten cel wydatków w ostatnich 3 latach.

Nawiązując do postanowień ustawy z dnia 26.III.1935 r. o świadczeniach w naturze na niektóre cele publiczne projekt ustawy przewiduje możliwość spłaty udziału samorządów i interesowanych świadczeniami w naturze. Projekt przewiduje również możliwość spłacania udziałów w kosztach melioracji podstawowych przez większą własność w postaci przyjmowania przez Państwo części meliorowanych gruntów.

Projekt zawiera postanowienia, dotyczące popierania melioracji półpodstawowych i szczegółowych na terenach nieobjętych przebudową ustroju rolnego, wprowadza się możliwość subsydiowania tych robót oraz wznawia się udzielanie na nie kredytu.

Cały rozdział projektu ustawy traktuje o melioracji na terenach objętych przebudową ustroju rolnego, przepisy te są w zasadzie identyczne z dotychczasowymi poza nieznacznymi zmianami, uzasadnionymi szczególnymi względami praktycznymi

Projekt przyjmuje zasadę wykonywania robót melioracyjnych w związku z pracami agrarnymi wyłącznie siłami zainteresowanej ludności.

Projekt zawiera specjalne ulgi dla właścicieli gruntów zmeliorowanych, którzy dokonali tych inwestycji rolnych bez pomocy finansowej Państwa i związków samorządowych.

Działalność Państwowego Banku Rolnego w r. 1938.

Działalność Państwowego Banku Rolnego w roku 1938 zaczęła się dalszym rozwojem akcji kredytowej w zakresie kredytu krótkoterminowego i średnioterminowego, natomiast akcja kredytu długoterminowego była niemal zupełnie zahamowana z wielką szkodą dla sprawy przebudowy ustroju rolnego. Ograniczone środki własne i lokaty poważnie hamowały działalność Banku. Z tych też powodów zapoczątkowane w r. 1926 przez Bank długoterminowe kredyty na spłaty rodzinne musiały być w roku sprawozdawczym wstrzymane. Ogólna suma fundusów administrowanych w r. 1938 przez Bank zmniejszyła się do 29.5 mil. zł. wobec 36.7 mil. zł. w roku poprzednim. Główny nacisk w działalności Banku był położony na finansowanie handlu produktami rolnymi oraz inwestycje rolne.

W roku 1938 wypłacono 253,5 mil. zł. kredytów wobec 181 mil. zł. wypłaconych w r. 1937.

W zakresie działalności parcelacyjnej Banku zaznaczyło się dalsze ożywienie. W roku 1938 Bank przyjął do komisowej sprzedaży 13.700 ha. Ponadto Bank nabył 10.600 ha na parcelację prowadzoną we własnym zakresie. W ciągu roku rozparcelowano 8.900 ha pomiędzy 2.200 nabywców.

Własny budżet Banku wynosił w r. 1938 — 10.748,535 zł. Budżet wydziałów funduszy administrowanych 3.897,730 zł. Ogółem budżet Banku wynosił w r. 1938 — 14.646,265 zł. Państwowy Bank Rolny partycypował w kapitałach i zarządzie szeregu przedsiębiorstw, których działalność jest związana z przebudową ustroju rolnego i oddłużeniem rolnictwa, a w szczególności:

„Słazak”, przedsiębiorstwo osadnicze w Katowicach	3.720.000 zł.
Krajowe Tow. Melioracyjne w Warszawie	1.290.000 „
Bank Akceptacyjny w Warszawie	2.400.000 „

Ponadto Bank partycypował w kapitałach wielu instytucji, których działalność jest związana z przetwórstwem i organizacją zbytu produktów rolnych.

Opłaty mierniczych przysięgłych na Fundusz Pracy.

W myśl rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dn. 23 marca 1939 r., wydanego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami, mierniczowie przysięgli obowiązani są do opłaty w wysokości 1% od dochodu z pracy zawodowej na rzecz Funduszu Pracy.

Nowi mierniczowie:

Państwowe Liceum Miernicze w Warszawie w r. 1939 ukończyli następujący absolwenci: Bryński Mieczysław, Dąbrowski Wincenty, Felczak Julian, Fułek Wiesław, Gościcki Mieczysław, Jaworski Czesław, Jurkowski Mieczysław, Kłoczowski Cezary, Kosiński Czesław, Langier Jerzy, Malison Józef, Motel Stanisław, Nowakowski Marian, Pierakowski Sławomir, Pluciennik Kazimierz, Stradecki Zdzisław, Szymonek Feliks, Wojtulewicz Tadeusz, Zdonkiewicz Jerzy.

PRZEGLĄD PRZEPISÓW

OKÓLNIK Nr. 9

z dnia 17 lutego 1939 r.

o kumulacji służby publicznej z wolnymi zawodami
w budownictwie i miernictwie

(Nr SB. 28*138*1)

Do

P. P. Wojewodów (z wyjątkiem śląskiego), Komisarza Rządu na m. st. Warszawę, Przewodniczących Wydziałów Powiatowych, Prezydentów Miast i Przewodniczących Komisji Regionalnych Planów Zabudowania.

Doszło do wiadomości Ministerstwa, że niektóre osoby, znajdujące się na stanowiskach w administracji rządowej i w samorządzie terytorialnym i powołane z tego tytułu do wykonywania czynności urzędowych, określonych w przepisach rozporządzenia w prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, uprawiają wolny zawód, jako wykonawcy projektów (planów) budowlanych oraz kierownicy robót budowlanych lub jako mierniczowie przysięgli, nawet pomimo braku zgody władzy przełożonej, a nadto nie wyłączając się przy załatwianiu urzędowymi tych spraw, w których uczestniczyli, wykonywując wolny zawód.

Przytoczony stan rzeczy należy uznać za niedopuszczalny, m. in. ze względu na konieczność uniknięcia nawet pozorów stronniczości oraz ze względu na stwarzanie nierównych warunków pracy w wymienionych zawodach.

W związku z powyższym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oznajmia, iż należy przestrzegać następujących zasad:

a) osobom zajmującym z tytułu nominacji lub umowy służbowej stanowiska w omawianym dziale administracji publicznej należy oględnie i to dla każdej pracy oddzielnie, udzielać zezwoleń na wykonywanie zawodu projektodawcy i kierownika robót budowlanych lub mierniczego przysięgłego, kierując się wskazaniem okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 42 z dnia 26 marca 1934 r. (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 8, poz. 74) oraz odmawiać zezwoleń w przypadkach, gdy chodzi o pracę, która następnie może podlegać ocenie ubiegającego się o zezwolenie, jako urzędnika;

b) do wspomnianych osób, które wykonywują wolny zawód wbrew obowiązującemu zakazowi wynikającemu z ustawy, statutu lub umowy, należy stosować odpowiednie rygory;

c) w każdym razie nie należy dopuszczać do naruszenia przepisu art. 7 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym o wyłączeniu urzędników przy załatwianiu spraw w urzędzie.

Nadto Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zwraca uwagę na potrzebę i możliwość wprowadzenia odpowiedniego zakazu do statutu lub umowy, regulujących stosunki służbowe w samorządzie terytorialnym, w razie gdy stosownie do istniejącego stanu rzeczy wykonywanie przez urzędników wolnego zawodu w budownictwie i miernictwie nie jest uzależnione od zgody władzy przełożonej.

(—) Korsak

podsekretarz stanu

STATUT*)

Organizacyjny Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

§ 1.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych dzieli się na Gabinet Ministra, pięć departamentów: I. Personalno-Organizacyjny, II. Ekonomiczny, III. Produkcji Rolnej i Weterynarii,

*) Załącznik do uchwały Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1938 r. (Mon. Pol. Nr 269, poz. 632).

IV. Urzędów Rolnych, V. Apropowizacyjny i dwa biura: I. Planowania Apropowizacji i II. Wojskowe.

Ponadto w skład Ministerstwa wchodzi Dyrekcja Naczelna Lasów Państwowych, której organizację normują osobne przepisy.

§ 2.

Gabinet Ministra dzieli się na pięć referatów: 1) Ogólny, 2) Legislacyjny, 3) Społeczny, 4) Oświaty Wsi, 5) Prasowy.

Referat Ogólny obejmuje sprawy: wynikające ze stosunku Ministra do Izby Ustawodawczej. Prezesa Rady Ministrów i Rady Ministrów, sprawozdań z ogólnej działalności Ministerstwa, kontroli nad obiegiem i terminowością załatwiania w Ministerstwie projektów ustawodawczych własnych i innych ministerstw,

fundacyj i reprezentacyjne.

Referat Legislacyjny obejmuje sprawy nadzoru nad pracami ustawodawczymi w Ministerstwie w granicach ustalonych regulaminem.

Referat Społeczny obejmuje sprawy o charakterze społeczno-politycznym.

Referat Oświaty Wsi obejmuje sprawy związane z pozaszkolną oświatą rolniczą oraz współdziała w sprawach oświatowych z innymi władzami i organizacjami, kierującymi pracami oświatowymi.

Referat Prasowy obejmuje sprawy prasowe i propagandowe.

Poza tym poszczególne referaty załatwiają sprawy specjalnie zlecone przez Ministra.

W skład organizacyjny Gabinetu Ministra wchodzi: Główny Inspektor do spraw administracyjnych, Biuro Komitetu do Spraw Kultury Wsi oraz Inspektor do spraw budownictwa. Główny Inspektor do spraw administracyjnych podlega bezpośrednio Ministrowi i załatwia sprawy zlecone przez Ministra.

§ 3.

Departament Personalno-Organizacyjny dzieli się na trzy wydziały: 1) Osobowy, 2) Organizacyjny, 3) Budżetowo-Gospodarczy.

Dyrektor Departamentu Personalno-Organizacyjnego stoi jednocześnie na czele Wydziału Osobowego i w tym zakresie podlega bezpośrednio Ministrowi.

Ponadto w skład Departamentu Personalno-Organizacyjnego wchodzi Kancelaria Ministerstwa.

Wydział Osobowy obejmuje całokształt spraw osobowych funkcjonariuszów Ministerstwa oraz podległych państwowych urzędów i instytucji.

Wydział Organizacyjny obejmuje sprawy:

organizacji i trybu urzędowania Ministerstwa oraz podległych urzędów i instytucji państwowych,

organizacji i usprawnienia pracy,

normalizacji druków,

biurowości,

podziału administracyjnego i

szkolenia urzędników.

Wydział Budżetowo-Gospodarczy obejmuje sprawy:

układania i wykonywania w porozumieniu z właściwymi jednostkami organizacyjnymi Ministerstwa budżetu Ministerstwa z wyjątkiem Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej,

rachunkowe, kasowe i gospodarcze Ministerstwa oraz podległych władz i instytucji państwowych oraz sprawy zamknięć rachunkowych.

Wydziałowi podlega Intendentura Ministerstwa.

Kancelaria Ministerstwa obejmuje sprawy:

obsługi kancelaryjnej Ministerstwa oraz Składnicy Akt,

sekretariatów Ministra oraz Podsekretarzy Stanu, administracji wydawnictw i Biblioteki.

§ 4.

Departament Ekonomiczny dzieli się na cztery wydziały: 1) Polityki Gospodarczej, 2) Zbytu Produktów Rolnych, 3) Przetwórstwa Rolniczego, 4) Zagranicznego Obrotu Rolniczego i Referat Kredytowo - Podatkowy.

§ 5.

Departament Produkcji Rolnej i Weterynarii dzieli się na siedem wydziałów: 1) Organizacji Rolnictwa, 2) Wytwórczości Roślinnej, 3) Wytwórczości Zwierzęcej, 4) Chowu Koni, 5) Lęśnictwa, 6) Zdrowotności Zwierząt, 7) Nadzoru Weterynaryjnego nad Obrotem.

W skład departamentu wchodzi podległy bezpośrednio Dyrektorowi Departamentu Główny Inspektor do spraw weterynaryjnych, któremu podlegają wydziały: Zdrowotności Zwierząt i Nadzoru Weterynaryjnego nad Obrotem.

§ 6.

Departament Urzędzeń Rolnych dzieli się na sześć wydziałów: 1) Scalenia i Regulacji Rolnych, 2) Parcelacji, 3) Agrarny, 4) Finansowy, 5) Studiów i Programów Melioracyjnych, 6) Techniczno - Melioracyjny.

W skład departamentu wchodzi podległy bezpośrednio Dyrektorowi Departamentu Główny Inspektor do spraw melioracyjnych, któremu podlegają wydziały: Studiów i Programów Melioracyjnych oraz Techniczno - Melioracyjny.

Ponadto w skład organizacyjny departamentu wchodzi Wiceprezes Głównej Komisji Ziemskiej.

Wydział Scalenia i Regulacji Rolnych obejmuje sprawy: scalania gruntów, znoszenia służebności gruntowych, regulacji wspólnot gruntowych, znoszenia wieczystych czynszów i dzierżaw, ochrony drobnych dzierżawców rolnych i wykupu gruntów dzierżawionych, wymiaru i zwalniania od opłat za prace scaleniowo - regulacyjne oraz sprawy pomiarowe przy przebudowie ustroju rolnego.

Wydział Parcelacji obejmuje sprawy:

parcelacji gruntów, nadzoru nad parcelacyjną działalnością upoważnionych instytucji i osób, regulowania prawa własności gruntów, objętych w posiadanie w toku parcelacji, szacunku sprzedażnego nieruchomości ziemskich, rozrachunku z nabywcami i udzielania im przewłaszczeń, likwidacji stosunków służbowych w parcelowanych majątkach oraz sprawy ograniczeń w obrocie gospodarstw powstałych z parcelacji. Wydział Agrarny obejmuje sprawy:

struktury agrarnej i tworzenia zapasu ziemi na parcelację, zwalniania od obowiązku parcelacyjnego, nieparcelacyjnego obrotu nieruchomościami ziemskimi, zarządu gruntami pozostającymi we własnej administracji, likwidacji stosunków dzierżawnych w parcelowanych majątkach oraz sprawy statystyki w zakresie przebudowy ustroju rolnego.

Wydział Finansowy obejmuje sprawy: Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, wynikające z likwidacji b. zaborczych instytucji osadniczych i kredytu agrarnego, stosunku do Państwowego Banku Rolnego w zakresie przebudowy ustroju rolnego oraz sprawy rachunkowości Państwowego Funduszu Melioracyjnego.

Wydział Studiów i Programów Melioracyjnych obejmuje sprawy:

przygotowania programów melioracyjnych Państwa, opiniowania rocznych programów melioracyjnych oraz sprawy przeprowadzania do celów melioracji badań ekonomicznych, przyrodniczo - rolniczych i technicznych oraz opiniowania pod tym względem projektów melioracyjnych.

Wydział Techniczno - Melioracyjny obejmuje sprawy: przygotowania rocznych programów prac melioracyjnych i hydrotechnicznych, melioracji podstawowych, melioracji szczegółowych, zaopatrywania w wodę gospodarstw przy dokonywaniu przebudowy ustroju rolnego oraz sprawy wodno - prawne.

§ 7.

Departament Aprowizacyjny dzieli się na dwa wydziały: 1) Polityki Aprowizacyjnej, 2) Administracji Aprowizacyjnej.

§ 8.

Biuro Planowania Aprowizacji dzieli się na trzy referaty: 1) Studiów Aprowizacyjnych, 2) Planu Aprowizacyjnego, 3) Ewidencji Aprowizacyjnej.

W skład organizacyjny biura wchodzi podlegający bezpośrednio Ministrowi (Podsekretarzowi Stanu) Główny Inspektor do spraw aprowizacyjnych, który powołany jest do kontroli całości służby aprowizacyjnej oraz wykonywania specjalnych zleceń Ministra w sprawach aprowizacyjnych.

§ 9.

Biuro Wojskowe współdziała z poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi Ministerstwa w sprawach przygotowania rolnictwa do potrzeb obrony Państwa z wyłączeniem dziedziny aprowizacyjnej.

§ 10.

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych ustala szczegółowy podział czynności Ministerstwa i Regulamin Ministerstwa.

K O M I T E T R E D A K C Y J N Y:

Przewodniczący — Prof. inż. Antoni Ponikowski, dziekan Wydziału Inżynierii Politechniki Warszawskiej.

Członkowie: Prof. dr Tadeusz Banachiewicz, inż. Bronisław Dąbrowski, mierniczy przysięgły Eugeniusz Dembek, mierniczy przysięgły Antoni Flisowski, senator gen. inż. Andrzej Galica, mierniczy przysięgły Klemens Godlewski, inż. Stefan Hausbrandt, prof. dr inż. Stanisław Jachimowski, inż. Ignacy Kinel, dyr. inż. Stanisław Kluźniak, inż. Witold Kornacewicz, inż. Lucjan Kosmulski, mierniczy przysięgły Józef Kollński, inż. Ryszard Laskowski, inż. Stanisław Latinek, mierniczy przysięgły Włodzimierz Manilius, mierniczy przysięgły Stefan Olewiński, prof. inż. Emanuel Sukiennik, inż. Kazimierz Tenczyński, inż. Zenon Wojtkiewicz

Redaktor odpowiedzialny: mierniczy przysięgły Wacław Krzyszkowski.

STOWARZYSZENIA MIERNICZYCH PRZYSIĘGLYCH R. P.

Warszawa, Czackiego 3/5 m. 25, tel. 602-93. Sekretariat czynny w godz. 9 — 15.

Z działalności Zarządu Głównego STOMP.

Zarząd Główny oraz Prezydium odbyły w okresie sprawozdawczym po ukonstytuowaniu się Zarządu Głównego cztery posiedzenia.

Po ukonstytuowaniu się Zarządu Głównego na bieżącą kadencję 1938/39 r. nastąpiło w obecności ustępującego prezesa kol. A. Chudzińskiego przekazanie agend nowemu Zarządowi.

Dla załatwiania pilnych spraw powołano Prezydium Zarządu Głównego w składzie: prezes lub wiceprezes i dwóch członków Zarządu Głównego.

Powołano Komitet Redakcyjny *Wiadomości STOMP* w składzie: kol. kol. prof. dr inż. St. Jachimowski, W. Krzyszkowski i K. Napierkowski. Materiały przygotowane i opracowane przez Komitet będą akceptowane przez Zarząd Główny lub Prezydium.

Rozpatrzone i ustalono sposób załatwienia i wykonania uchwał VI Zjazdu Delegatów w Poznaniu.

Postanowiono zesłać zjazdowy *Przegląd Mierniczego* rozesłać wszystkim członkom STOMP nie prenumerującym *Przeglądu Mierniczego*.

Postanowiono podjąć akcję w celu stworzenia oddziałów STOMP w województwach południowych.

Postanowiono rozpisać ankietę wśród zainteresowanych instytucji i osób o celowości powołania izb mierniczych.

Prezes prof. dr inż. St. Jachimowski na prośbę Zarządu Głównego objął kierownictwo prac Komisji Cennikowej. Jednocześnie zaakceptowano przedstawione przez kol. prof. dr inż. St. Jachimowskiego metody, które ma zamiar zastosować przy opracowywaniu cennika na prace pomiarowe.

Stwierdzono, że zbiórka na F. O. N. nie została zakończona i wszyscy bez wyjątku członkowie STOMP winni wziąć w niej udział. *Wiadomości STOMP* rozpoczną w najbliższym czasie drukowanie listy ofiarodawców.

Stwierdzono, że nie wszyscy członkowie dopełnili obowiązku wpłacenia zadeklarowanej przez siebie sumy na Fundusz Samopomocy, wobec czego postanowiono wezwać członków do wypełnienia tego obowiązku.

Uchwalono, że w razie skreślenia z listy członków Zarząd Główny będzie ściągać sądownie zaległości członkowskie oraz uchwalone przez Zjazd wpłaty i ofiary, o ile zostaną one uregulowane w ustalonym terminie.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie z konferencji delegacji Zarządu Głównego w osobach: kol. kol. W. Krzyszkowski i K. Napierkowski, która dwukrotnie przyjęta była przez naczelnika Wydziału Scaleniewego inż. J. Radwana, przy czym omówiono aktualne kwestie związane z wykonaniem prac pomiarowo- agrarnych przez mierniczych przysięgłych dla Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych.

Po zapoznaniu się z warunkami oddawania prac pomiarowych mierniczym przysięgłym przez okręgowe komisje klasyfikacyjne uznano, że są one wysoce niekorzystne.

Postanowiono porozumieć się z Ministerstwem Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zastępstwa mierniczych przysięgłych przeprowadzających prace pomiarowe dla urzędów wojewódzkich, w razie powołania ich do wojska, przez innych kolegów nie odbywających ćwiczeń wojskowych.

Przychylnono się do wniosku Oddziału Wołyńskiego w spra-

wie niewłaściwej interpretacji umów na wykonanie scalenia i postanowiono interweniować w tej sprawie w Ministerstwie Rolnictwa i Reform Rolnych.

W związku z pismem Związku Polskich Zrzeszeń Mierniczych Zarząd Główny upoważnił do prowadzenia dalszych pertraktacji w sprawie udziału STOMP w Związku Polskich Zrzeszeń Mierniczych kol. kol. prof. dr inż. St. Jachimowskiego, W. Krzyszkowskiego i St. Olewińskiego.

Przyjęto do wiadomości sprawozdanie złożone przez kierownika kursu przygotowawczego do egzaminu na mierniczych przysięgłych kol. prof. dr inż. St. Jachimowskiego.

Ustalono, że koszty przejazdów członków Rady STOMP będą pokrywane przez zarządy oddziałów zgodnie z opinią Zjazdu Delegatów.

Przyjęto na podstawie upoważnienia udzielonego Zarządowi Głównemu przez Zjazd Delegatów tekst uzupełnienia Statutu Kasy Ubezpieczeniowej.

Postanowiono wydrukować w *Przeglądzie Mierniczym* Statut Kasy Ubezpieczeniowej w nowym brzmieniu, wykonać z niego odbitki i rozesłać je wszystkim członkom STOMP.

Postanowiono nadesłane przez członków Kasy zgłoszenia traktować jako deklaracje wstępne do Kasy, a na przyszłość opatrywać formularze zgłoszenia nadrukami „Deklaracja”. Nieuwierzytelnione podpisy na deklaracjach będą poświadczają zarządy oddziałów wojewódzkich STOMP.

Postanowiono przynaglić wszystkich członków Kasy Ubezpieczeniowej do wpłacenia składki wstępnej w terminie ostatecznym do dn. 15 sierpnia r.b.

Stwierdzono, że Kasa Ubezpieczeniowa STOMP ma charakter samopomocy wewnętrznej i jest oparta na postanowieniach Statutu Stowarzyszenia.

Statut

wzajemnego ubezpieczenia na wypadek śmierci członków Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. zastwierdzony przez V Nadzwyczajny Zjazd Delegatów STOMP w dniu 29 października 1938 r. i uzupełniony na VI Zjeździe Delegatów w Poznaniu.

§ 1. Na podstawie § 2 Statutu Stowarzyszenia Mierniczych Przysięgłych R. P. (STOMP) wprowadza się obowiązkowe ubezpieczenie członków STOMP na wypadek śmierci. W tym celu przy Zarządzie Głównym STOMP powstaje Kasa Ubezpieczeniowa na wypadek śmierci.

§ 2. Funduszem ubezpieczeniowym zarządza Zarząd Główny STOMP, powołując ze swego grona kierownika Kasy Ubezpieczeniowej.

§ 3. Celem Kasy Ubezpieczeniowej jest udzielanie jednorazowego zasiłku w formie premii ubezpieczeniowej. Wyplata premii winna nastąpić natychmiast, najdłużej jednak w terminie pięciodniowym po otrzymaniu przez Zarząd Główny zawiadomienia o śmierci ubezpieczonego członka STOMP. Premia zostaje wypłacona osobie wymienionej w deklaracji, złożonej Zarządowi Głównemu przez ubezpieczonego, zaopatrzonej uwierzytelnionym podpisem. W braku deklaracji Zarząd Główny przekazuje premię do masy spadkowej ubezpieczonego.

§ 4. Obowiązkowi ubezpieczenia podlegają wszyscy człon-

kowie STOMP mierniczowie przysięgli oraz ci wszyscy członkowie, którzy posiadają kwalifikację dla uzyskania tytułu mierniczego przysięgłego i prawa wykonywania zawodu. Członkowie STOMP urzędnicy państwowi, samorządowi, prywatni i emeryci oraz kandydaci na miernicznych przysięgłych obowiązku ubezpieczenia nie podlegają.

Walne Zgromadzenia członków Oddziałów Wojewódzkich mogą uchwalić zwolnienie poszczególnych lub wszystkich członków Oddziału od obowiązku ubezpieczenia.

Członkowie STOMP nie podlegający obowiązkowi ubezpieczenia mogą indywidualnie przyłączyć się do ubezpieczenia, składając odpowiednią deklarację, która następnie nie może być cofnięta.

§ 5. W terminie trzech miesięcy od chwili powstania Kasy Ubezpieczeniowej, w myśl § 4 ubezpieczeni wpłacają do Zarządu Głównego na Fundusz Ubezpieczeniowy składkę wstępną, obliczoną według poniższych zasad:

członkowie do skończonego 30 roku życia płacą 1 składkę bieżącą;

od 30 lat do skończonego 35 roku życia płacą 2 składki bieżące;

od 35 lat do skończonego 40 roku życia płacą 3 składki bieżące;

od 40 lat do skończonego 45 roku życia płacą 4 składki bieżące;

od 45 lat do skończonego 50 roku życia płacą 5 składek bieżących;

od 50 lat do skończonego 55 roku życia płacą 6 składek bieżących;

od 55 lat do skończonego 60 roku życia płacą 8 składek bieżących;

od 60 lat do skończonego 65 roku życia płacą 10 składek bieżących;

od 65 lat do skończonego 70 roku życia płacą 12 składek bieżących;

ponad 70 lat życia płacą 15 składek bieżących.

Wysokość składki bieżącej wynosi 10 złotych.

Na umotywowany wniosek może Zarząd Główny rozłożyć składkę wstępną na raty do sześciu miesięcy.

§ 6. W wypadku śmierci ubezpieczonego członka STOMP każdy ubezpieczony jest obowiązany w ciągu 20 dni od chwili zawiadomienia go wpłacić do Zarządu Głównego na rachunek Funduszu Ubezpieczeniowego składkę bieżącą w wysokości 10 złotych, która ma stanowić premię ubezpieczeniową dla zmarłego członka.

§ 7. Zjazd Delegatów STOMP może zmienić wysokość składki bieżącej, zgodnie z brzmieniem § 20 niniejszego statutu. W razie podniesienia składki wszyscy ubezpieczeni winni uzupełnić składkę wstępną w myśl zasad § 5.

§ 8. W razie niezapłacenia składek w terminie wskazanym w §§ 5 i 6, Zarząd Główny ściga je w drodze sądowej z karą w wysokości składki. Dwukrotne z rzędu niewpłacenie składki powoduje pociągnięcie winnego przed Sąd Koleżeński.

§ 9. Wystąpienie ze STOMP nie upoważnia do żądania zwrotu wpłaconych składek, natomiast powinny one być przekazane innej Kasie Ubezpieczeniowej, działającej na analogicznych podstawach, o ile ubezpieczony będzie do niej należał.

O ile skreślenie z listy członków STOMP nie nastąpiło na skutek wyroku Sądu Koleżeńskiego, występujący ze STOMP członek może nadal należeć do ubezpieczenia, o czym winien złożyć deklarację; jednak w tym wypadku niewpłacenie dwóch składek kolejnych powoduje skreślenie z listy ubezpieczonych.

§ 10. O śmierci ubezpieczonego winna powiadomić Zarząd Główny rodzina, osoba wymieniona w deklaracji lub Zarząd Oddziału Wojewódzkiego STOMP. Do zawiadomienia należy załączyć akt zejścia lub zaświadczenie o śmierci, wydane przez Zarząd Oddziału Wojewódzkiego STOMP.

§ 11. Premię ubezpieczeniową stanowi suma składek bieżących, stosownie do § 6, zmniejszona o 5% na pokrycie wydatków i fundusz zapasowy.

§ 12. Zarząd Główny w wyjątkowych wypadkach, jak brak pracy, — choroba lub inna ważna przyczyna, może czasowo zwolnić ubezpieczonego od płacenia składek bieżących lub je odroczyć, uzupełniając je z funduszu zapasowego. Niewpłacone składki będą potrącać z premii ubezpieczeniowej zwolnionego.

§ 13. Nowoprzybywający członkowie STOMP płacą składkę wstępną w wysokości przewidzianej w § 5; premia ubezpieczeniowa będzie wypłacona w tym wypadku tylko wówczas, gdy przystępujący do ubezpieczenia należał do niego przynajmniej dwa lata i opłacił składki. W razie wcześniejszej śmierci zostaną tylko wypłacone wpłacone składki.

§ 14. Składki wstępne i pozostałości składki bieżącej tworzą fundusz ubezpieczeniowy zapasowy.

§ 15. Roszczenia do premii ubezpieczeniowej nie podjętej ulegają przedawnieniu w ciągu pięciu lat od daty śmierci ubezpieczonego członka.

§ 16. Fundusz ubezpieczeniowy nie może być używany dla innych celów STOMP. Fundusz winien być ulokowany na rachunku bieżącym w jednym z banków państwowych lub w Banku Polskim.

§ 17. W wyjątkowych wypadkach Zarząd Główny może udzielać z funduszu ubezpieczeniowego pożyczki członkom STOMP, należącym do ubezpieczenia co najmniej lat 10 i regularnie opłacającym składki. Wysokość pożyczki nie może przewyższać połowy premii ubezpieczeniowej. Regulamin udzielania pożyczek będzie opracowany przez Zarząd Główny i zatwierdzony przez Zjazd Delegatów.

§ 18. Każdy ubezpieczony winien podawać Zarządowi Głównemu wszelką zmianę adresu niezwłocznie.

§ 19. Rozwiązanie Kasy Ubezpieczeniowej może nastąpić na mocy uchwały Zjazdu Delegatów, powziętej większością 2/3 głosów lub w razie likwidacji STOMP.

Fundusz ubezpieczeniowy w razie likwidacji Kasy będzie przeznaczony na cele według uchwały Zjazdu Delegatów.

§ 20. Uchwały, dotyczące zmiany niniejszego statutu, oraz regulaminu udzielania pożyczek w myśl § 17 mogą być powzięte przez Zjazd Delegatów większością 2/3 głosów.

§ 21. Członkowie Stowarzyszenia Miernicznych Przysięgłych R. P., którzy należą do Kasy Wzajemnej Pomocy Lubelskiego Oddziału Wojewódzkiego STOMP, mogą być zwolnieni najwyżej na przeciąg tylko dwóch lat od obowiązku ubezpieczenia w STOMP.

§ 22. Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1959 roku.

Prenumerata roczna z dodatkiem „Przegląd Urbanistyczny” 24 zł., półroczna 12 zł., kwartalna 6 zł., Zmiana adresu 1 zł.

Ceny ogłoszeń w czasopiśmie: Strona 300 złotych; $\frac{2}{3}$ strony — 250 złotych; $\frac{1}{2}$ strony 200 złotych, $\frac{1}{4}$ strony — 150 złotych; $\frac{1}{8}$ strony — 120 złotych; $\frac{1}{16}$ strony — 70 złotych; $\frac{1}{32}$ strony — 40 złotych

Ukazało się wydawnictwo

p. t.

RACHUNEK WYRÓWNANIA według metody najmniejszych kwadratów

Dra Inż. STANISŁAWA JACHIMOWSKIEGO

NAKLAD PRZEGLĄDU MIERNICZEGO
Str. 152

Cena w oprawie płóciennej 6 zł.

TABLICE ZAMIANY MIAR GRUNTOWYCH

ZAWIERAJĄ

gotowe wyniki zamiany miar metrycznych na łokcie,
pręty, morgi, sażenie, dziesięciny i odwrotnie.

NAKLAD PRZEGLĄDU MIERNICZEGO. CENA 6 zł.

WYDAWNICTWO PRZEGLĄD MIERNICZY

POLECA

A. PAPIER DO PLANÓW MIERNICZYCH

Schoellershammer

Rozmiar w m	Niepodklejony	Podklej. płótnem	
		ręcznie	fabr. (rol.)
10 × 1.50 (rola)	35 zł.	—	140 zł.
1 × 1.50	4 „	—	15 „
1 × 0.70 (arkusz)	1 „ 80 gr.	4 zł. 50 gr.	8 „
z siatką 10 cm. kwadratów			
0.5 × 0.7	1 zł. 60 gr.	3 zł. 20 gr.	5 zł. — gr.
0.7 × 1.0	3 „ — „	6 „ — „	9 zł. 50 gr.

Siatka na papierze o innych wymiarach jest wykonywana na zlecenie w ciągu dwu dni

B. KALKA PŁÓCIENNA (kolor niebieski lub biały)

Rolka 20 m. × 100 cm. . . . 75 zł. (1 m. b. . . . 4 zł.)
Rolka 10 m. × 100 cm. . . . 39 zł. (1 m. b. . . . 4 zł.)

C. KALKA PAPIEROWA (kolor niebieski lub biały)

Rozmiar w m	Grubość	Woskowana		Wodny pergam.	
		C e n a			
		Rola	1 m. b.	Rola	1 m. b.
20 × 1.—	cienka	—	—	15. — zł.	1.—
20 × 1.—	średnia	25. — zł.	1.50	20. — „	1.20
20 × 1.50		35. — zł.	2.20	30. — „	1.60
20 × 1.—	gruba	35. — zł.	2.—	— „	—
60 × 1.50		60. — zł.	4.—	— „	—

ZAKŁAD MECHANICZNO-
TOKARSKO-PRECYZYJNY

ANTONI OBERMAJT

(b. pracownik firmy G. GERLACH)

Instrumenty geodezyjne oraz wszelkiego rodzaju aparaty
i przyrządy, wchodzące w zakres precyzyjnej mechaniki.
TAŚMY MIERNICZE WŁASNEJ PRODUKCJI SĄ NA SKŁADZIE

Adres dla listów:
ANTONI OBERMAJT,
Warszawa, Nowy-Świat 38
Telefon 237-44. Konto czekowe
P. K. O. 28.269.

ARYTMOMETRY

ORIGINAL-ODHNER

ZNANEJ JAKOŚCI,
NA DOGODNYCH WARUNKACH

G. GERLACH

Warszawa, Ossolińskich 4, tel. 601-77.

PAPIER RYSUNKOWY
DO KRĘSZEŃ TECHNICZNYCH
ŁATWO ZMYWALNY

» **PODKOWA** «

PAPIER RYSUNKOWY Z „PODKOWA” JEST PODWÓJNIE
KLEJONY I DLATEGO NIE-ZACHOWUJE ŚLADÓW TUSZU
PO ZMYCIU WODA LUB WYTARCIU GUMKĄ.
NA PAPIERZE STARTYM LUB ZMYTYM MOŻNA PONOWNIE
KRĘŚLIĆ TUSZEM. KAŻDY ARKUSZ ZAOPATRZONY JEST
MARKĄ FABR. „PODKOWA”. ZAMELD. W URZ. PAT. ZA Nr. 42152 I 42329.

Ceny wzorów „Sc“, „RR“ oraz papieru do planów mierniczych zostały znacznie obniżone.

WZORY MIERNICZE, KOMASACYJNE I PARCELACYJNE

Wyd. „PRZEGLĄD MIERNICZY”

Nowe wzory scaleniowe **[Sc.]**

1. Zaświadcz. urzędu gmin. o posiadaniu gruntów	2 gr.
2. Wezwanie do wzięcia udziału w zebraniu rady uczestników scalenia wsi	2 gr.
3. Protokół zebrania uczestników scalenia wsi	4 gr.
4. Protokół posiedzenia rady uczest. scalenia wsi	4 gr.
5. Protokół o wyrażeniu zgody na poddanie scal. grunt., podpadających pod art.3 ust.6 scal. grunt. oraz zobow. w sprawie przeniesienia budynków.	4 gr.
6. Protokół w sprawie ustalenia wyłączeń gruntów	2 gr.
7. Protokół ustalenia przedstawiciel-współwłaścicieli	2 gr.
8. Zawiniomienie rad scalen. i właścicieli ziemskich o klasyfikacji i szacunku gruntów scalanych	2 gr.
10. Deklaracja oraz zobowiązanie	2 gr.
11. Ogólny rejestr pom.-szacunk. (do planu klasyfik.)	8 gr.
12. Szczeg. rej. pom.-szac. przed scal. bez pom. star. st.	8 gr.
13. Szczeg. rejestr pom.-szac. przed scal. z pom. st.st.	8 gr.
14. Przejściowy szczegół. rejestr pomiarowo-szacunk.	4 gr.
15. Rejestr pomiarowo-szacunkowy po scaleniu	8 gr.
15a. Małe wkładki do wszystkich rejestrów scal.	4 gr.
16. A. Rozrachunek na sieć dróg komunikacji ogólnej	4 gr.
17. B. Rozrachunek na sieć dróg dojazd. i wyłączeń	4 gr.
18. bliczenie pow. konturów klasyfik.	4 gr.
19. Projekt podziału wspólnot	4 gr.
20. Protokół wyjaśnień w sprawie skarg i oświadczeń uczest. scal. na uczest. st. st. posiad.	4 gr.
21. Skorowidz alfabetyczny do rejestru pomiarowego	4 gr.
22. Kwestionariusz szczeg. dotycz. projektu scal. gruntów	4 gr.
23. Wezwanie do członków komisji szacunkowej	2 gr.
24. Wezwanie do stawienia się na zebranie uczest. scalenia w sprawie ogłosz. wykazów starego stanu posiadania i wykazu szacun. grunt. wsi	2 gr.
25. Prot. w sprawie ustal. opinii uczest. scal. o wyk. stanu posiad. przed scal. oraz szacun. grunt. wsi do okaz. wyk. stanu posiadania	2 gr.
26. Wykaz oświad. uczestn. scal. o ustosunk. się ich do okaz. wyk. stanu posiadania	4 gr.
27. Protokół w sprawie klasyfik. i oszac. gruntów	4 gr.
28. Wykaz klas watrości i szczeg. charakt. oszacow. użytków rolnych (załącznik do protokołu)	4 gr.
29. Wezwanie przy utrw. granic dział. scalonych	2 gr.
30. Protokół utrw. granic granic działek scal.	4 gr.
31. Protokół ustalenia na gruncie stanu posiadania	2 gr.
32. Protokół zaznajomienia uczestników scalenia z wynikiem ustalenia stanu posiadania	4 gr.
33. Protokół w sprawie przeglądania rejestr. pomiarowo - szacunkowych i planu klasyfikacyjnego	2 gr.
34. Pismo mierniczego w sprawie terminu zakończenia czynności, związanych z ogłoszeniem starego stanu posiadania	2 gr.
35. Pismo mierniczego w sprawie zakończenia prac. związanych z utrw. granic działek scal.	2 gr.
36. Pismo mierniczego w sprawie sprawdzenia na gruncie projektu scalenia	2 gr.
37. Upoważnienie współposiadaczy kolonii	2 gr.
38. Protokół mianowania reprezentanta kolonii	2 gr.

Wzory pomiarowo-agrarne **[RR.]**

1. Wezwanie mierniczego przysięgl. (ogólny wzór)	2 gr.
1a. Wezwania graniczne	2 gr.
2. Pismo do inst. państw. o deleg. przedstawiciela.	2 gr.
3. Pismo do Zarządu Drogowego	2 gr.
4. Układ pojednawczy	2 gr.
5. Wykazy protokołu granicznego	4 gr.
6. Topografia punktów poligonowych	4 gr.
7. Dziennik pomiarowy	4 gr.
8. Wykaz obliczenia spólrz. ciągów poligon.	4 gr.
9. Wykaz obliczenia powierzchni ze współrz. .	4 gr.
10. Wykaz obl. pow. z domiarów	4 gr.
11. Wykaz obliczenia powierzchni planimetrem	4 gr.
12. Wykaz obliczenia powierzchni kompleksów przy pomocy sieci kwadratów	4 gr.
13. Wykaz obliczenia spólrz. wężłowych.	4 gr.
14. Wykaz obl. azymutów przy punktach wężł. .	4 gr.
15. Wykaz obl. azym. i długości boków ze spólrz. .	4 gr.
16. Wykaz projektowania działek wzgl. kompleksów	4 gr.
17. Wykaz miar	4 gr.
18. Rejestr pomiarowy	2 gr.
19. Rachunek miern. przys. na wykonane prace	2 gr.
20. Rejestry pomiarowe do art. 4	6 gr.

Wzory miernicze b. Min. Rob. Publ. **[R.P.]**

1. Topografia punktów sieci triangulacyjnej III	15 gr.
2. Topografia punktów sieci poligonowej IV	15 gr.
3. Dziennik pomiaru ką. poziom. sieci trangu. V	8 gr.
4. Orientowanie kierunków VI	15 gr.
5. Wyrównanie stanowisk VII	15 gr.
6. Dziennik pomiaru ką. poziom. sieci poligon. VIII	8 gr.
7. Obliczenie niedostępnego punktu IX	15 gr.
8. Redukcja pomiarów mimośrodkowych X	15 gr.
9. Obliczenie trójkątów XI	15 gr.
10. Obliczenie kątów póln. i długości boków XII	15 gr.
11. Obliczenie wcinania wstecz XIII	15 gr.
12. Obliczenie przybliżonych spólrzędnych XIV	15 gr.
13. Wyrów. punkt. met. wielokrotnego wciącia XV	15 gr.
14. Wyrównanie siatki podstawowej XVI	15 gr.
15. Wyrównanie kątów lokalnej sieci triangul. XVII	15 gr.
16. Wykaz spólrz. punktów triang. i polig. XVIII	15 gr.
17. Dziennik pomiaru podstawy łalami XX	8 gr.
18. Dziennik pomiaru podstawy taśmą XXa	8 gr.
19. Dziennik niwelacji podstawy XXI	8 gr.
20. Dziennik pomiaru długości boków poligon. XXII	8 gr.
21. Obliczenie ciągów poligonowych XXIII	15 gr.
22. Obliczenie punktów wężłowych poligonów XXIV	15 gr.
23. Obliczenie spólrz. punkt. posiad. XXVI	15 gr.
24. Obliczenie powierzchni ze spólrz. dnych XXX	15 gr.
25. Obliczenie powierzchni działek XXXI	15 gr.
26. Rejestr pomiarowy XXXII	15 gr.
27. Dziennik pomiaru azymutu XXXIII	15 gr.
28. Obliczenie azymutu XXXV	15 gr.
29. Dziennik niwelacji XXXV	8 gr.

Dzienniki pomiarowe **[Dz.]**

1. Książeczki tachymetr., niwelac. (bez szkicow.)	2 zł. 50 gr.
2. (mniej objętość) 1 zł. 50 gr.	
3. Zesz. dyennika (ze szkicownikami):	
a) do pom. kątów, b) niwel., c) tachym. 40 kart	1 zł. 50 gr.
" " " " " " " " 20 kart	1 zł. — gr.
" " " " " " " " 10 kart	— zł. 60 gr.
4. Zesz. dzien. niwel. lub tachym. (bez szkic.) 40 k.	1 zł. — gr.
" " " " " " " " 20 k.	— zł. 60 gr.
" " " " " " " " 10 k.	— zł. 35 gr.
5. Arkusze dzien.:	
a) do pomiaru kątów, b) niwel.	
c) tachym. (ze szkicownikami)	— zł. 5 gr.
6. Arkusze dzien.;	
a) do pomiaru kątów, b) niwel., c) tachym. (bez szkicownika)	— zł. 3 gr.]

Wzory Parcelacyjne **[P.]**

1. Podanie o zezwolenie na parcelację	15 gr.
2. ogłoszenie o parcelacji	15 gr.
3. Pismo do gminy o ogłoszeniu parcelacji	10 gr.
4. Wykaz pracowników folwar.	15 gr.
5. Wykaz drobnych dzierżawców	15 gr.
6. Zaświad. gminne o zawoździe nowonab. parcel.	5 gr.
7. Zgłoszenia nabywców	15 gr.
8. Wykazy nabywców parcel	15 gr.
9. Przedwstępne umowy kupna - sprzed. (og. wzór)	10 gr.
10. " " za pośrednictwem Banku Rolnego	01 gr.
11. Podania do Państw. Banku Roln. o udziel. pożycz. na kupno gruntu	10 gr.
12. Kwestionariusz statystyczny (dla P. Banku Roln.)	5 gr.
13. " " przy udzielaniu pożyczki z funduszu zapomóg i kredytu ulgowego	10 gr.

Rejestry Tow. Kred. Ziem. **[T.K.]**

1. Rejestr pomiarowy	15 gr.
2. Rejestr klasyfikacyjny	15 gr.
3. " " (wkładka)	10 gr.

Wzory różne **[R.]**

1. Umowa między mierniczym przysięgłym a mierniczym na wykonanie prac scaleniowych	25 gr.
2. Umowa między miern. przys. a praktykantem na wykonanie prac pomiar. (ogólny wzór)	25 gr.
3. Teczki-akta postępowania technicznego (opraw.)	70 gr.
4. Teczki w opr. płóc. do dzienników pom. (znorm.)	3 zł.
5. Okładki do rejestrów pomiarowych (oprawione)	70 gr.
6. Okładki ozdobne do rej. pom. (z tłocz. napisem)	80 gr.
7. Dziennik zamówień i wydanych dokumentów	10 zł.
8. Legitymacja dla praktykantów mierniczych	1 zł. 50 gr.
9. Oblicz. przybl. spólrz. d. zap. rozw. Pothenota	30 gr.
10. Okładki kolorowe znorm. bez napisu.	10 gr.
11. Obliczanie robót ziemnych.	25 gr.